

2023:3

ETT FORTSATT STÄRKT ARBETE MOT PROSTITUTION OCH MÄNNISKOHANDEL 2022

Delredovisning av uppdrag i enlighet med regleringsbrev
för budgetåret 2022 (A2021/02396, A2021/02318 (delvis))

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, mars 2023

Rapport 2023:3

Dnr: ALLM 2023/49

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Frida Johansson

Telefon 031-392 90 00

INNEHÅLL

Sammanfattning	4
Uppdraget	6
Bakgrund	6
Uppdrag att fortsatt stärka arbetet mot prostitution och människohandel	7
Disposition	8
En omfattande utsatthet	9
Problemen är komplexa och omfattande	9
Ett allvarligt hot mot de mänskliga rättigheterna	10
Ett stärkt förebyggande arbete	13
Förstärkta insatser med anledning av invasionen av Ukraina	13
Litteraturoversikt gällande utvärderade metoder och arbetssätt	15
Insatser för att minska efterfrågan på 'köp av sexuella tjänster'	16
Resekurage – en kampanj för att stoppa sexuell exploatering av barn	19
Att förebygga arbetskraftsexploatering	20
Insatser för att säkra skydd och stöd för utsatta	22
Ökat kompetensstöd	22
Regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel	25
Insatser mot arbetskraftsexploatering	30
Fördela medel till stödprogram	34
Återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP)	34
Det nationella stödprogrammet (NSP)	36
Analys och slutsatser	39
Den nationella samordningens centrala roll har stärkts	39
Centralt att säkerställa ett brottsofferperspektiv	39
Händelser i omvärlden avspeglas tydligt i brottsligheten	40
Områden i behov av fortsatt utveckling	44
Kunskapsutveckling och kartläggningar behöver ske kontinuerligt	44
Det förebyggande arbetet behöver utvecklas vidare	45
Brottsofferperspektivet behöver stärkas i arbetet mot arbetskraftsexploatering	46
Ökad styrning för att möjliggöra nationell likvärdighet	48
Den nationella samordningsfunktionen bör fortsatt stärkas	50
English summary	52

SAMMANFATTNING

Sedan juni 2021 har Jämställdhetsmyndigheten haft i uppdrag att stärka sitt arbete mot sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel. Arbetet ska slutredovisas i mars 2024. Denna rapport utgör en delrapportering av det arbete som genomförts under 2022, de resultat och effekter som uppvisats under året samt en analys gällande områden i behov av fortsatt utveckling.

I uppdraget ingår att Jämställdhetsmyndigheten ska stärka sitt förebyggande arbete och genomföra insatser för att säkra skydd och stöd till utsatta för sexuell exploatering, prostitution och människohandel. Detta ska bland annat ske i form av ökat kompetensstöd och förstärkning av regionkoordinatorernas arbete. Myndigheten ska även fördela medel till det nationella stödprogrammet (NSP), samt det frivilliga återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP). Arbetet sker inom ramen för den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM).

Arbetet har under året i hög grad fokuserat på en förstärkt samordning och omfattande informationsinsatser med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Myndigheten har tagit fram informationsmaterial till yrkesverksamma, såväl som till barn och vuxna på flykt. Informationen har fått stor spridning – både fysiskt och digitalt. Under våren var den engelska sidan riktad till personer på flykt från Ukraina den mest besökta på hela myndighetens webbplats. Tack vare sina etablerade strukturer har NSPM under året kunnat agera snabbt och effektivt i syfte att förebygga exploatering av personer på flykt från Ukraina. Under året sammankallades förstärkta samordningsforum för myndigheter, regionkoordinatorer samt civilsamhällesorganisationer. Samordningen har möjliggjort informations- och kunskapsdelning, vilket resulterat i två lägesrapporter om riskerna för människohandel och prostitution. Lägesanalyserna har fått stor medial spridning i både tidningar, radio och TV.

Myndigheten har även förstärkt sin medverkan i den nationella myndighets-samverkan mot arbetslivskriminalitet, där nya center mot arbetslivskriminalitet inrättats under året. Myndigheten bidrar med kompetens kring människohandelsfrågorna och är central för att bevaka ett brottsofferperspektiv. För att förebygga arbetskrafts-exploatering har myndigheten, i samverkan med Östersjöstaternas råd (CBSS), även lanserat en informationskampanj riktad mot utländska arbetstagare. När det internationella resandet nu återupptas efter pandemin återlanseras även kampanjen Resekurage. Den utvecklade kampanjen vill öka svenska resenärers kunskap om sexuell exploatering och stärka deras beredskap att agera för att förebygga exploatering av barn utomlands. Hundratusentals personer har nåtts av budskapet och närmare 20 000 av dessa har besökt kampanjsidan.

Under året publicerade myndigheten en omfattande litteraturöversikt gällande utvärderade metoder och arbetssätt för att förebygga sexuell exploatering. Översikten syftar till att främja utvecklingen av ett mer kunskapsbaserat arbete på området. Under året har utvärderingen av landets KAST-mottagningar fortgått och samverkan mellan landets mottagningar har stärkts. Samtidigt har myndigheten påbörjat ett långsiktigt

utvecklingsarbete gällande insatser för att förebygga efterfrågan på 'köp av sexuella tjänster'.

Myndigheten har även arbetat med att stärka kompetensstödet till yrkesverksamma, bland annat genom en digitalisering av *Manual vid misstanke om människohandel*. Myndigheten har även påbörjat utvecklingen av ett nytt kunskapsnav för NSPM på webben, tagit fram engelskt material inför Sveriges ordförandeskap i EU och lanserat ett nyhetsbrev som bistår med omvärldsbevakning på området. Under året har även informationsbroschyrer till utsatta tagits fram på nio olika språk. Materialet har efterfrågats av yrkesverksamma och fyller en viktig funktion i att informera potentiellt utsatta om sina rättigheter och möjligheten till stöd och skydd. Myndigheten har även tagit fram ett särskilt material riktat till barn på flykt, samt påbörjat ett utvecklingsarbete av det nationella metodstödsteamet (NMT).

Regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel har kunnat förstärkas. Det finns numera 16 regionkoordinatorer verksamma i samtliga sju polisregioner i landet. Regionkoordinatorerna har under året ökat sitt fokus på arbetskraftsexploatering. Bland annat genom deltagande i centrum mot arbetslivskriminalitet (AKC), myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner samt utbildning av nya yrkesgrupper i människohandelsfrågor. Den regionala samverkan har stärkts inom ett flertal områden och olika metodutvecklande insatser har genomförts, bland annat kopplat till sexuell exploatering av unga.

Finansieringen av det nationella stödprogrammet (NSP) och Återvändande-programmet för offer för människohandel (ÅAMP) har förstärkts under året. Inom NSP har 55 individer beviljats stöd under året, jämfört med 36 individer föregående år. Händelser i omvärlden avspeglas direkt i arbetet med människohandel och exploatering. Ökade risker har bland annat identifierats med anledning av Rysslands invasion av Ukraina, den omfattande utbyggnaden av industrier i norra Sverige och den digitala utvecklingen. Förändringar i lagstiftning och direktiv förväntas även leda till att fler utsatta upptäcks och erbjuds stöd och skydd

Jämställdhetsmyndigheten bedömer därför att en kontinuerlig kartläggning av brottsligheten behöver ske och att arbetet mot arbetskraftsexploatering behöver fortsätta utvecklas. Myndigheten ser även ett behov av stärkta riktlinjer och nationell likvärdighet i arbetet mot prostitution och människohandel för alla ändamål. Vidare bedöms en långsiktig förstärkning vara nödvändig för att Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden på området och ett tydligare permanentande av den nationella samordningsfunktionen i form av ett kompetenscentrum kan övervägas.

UPPDRAGET

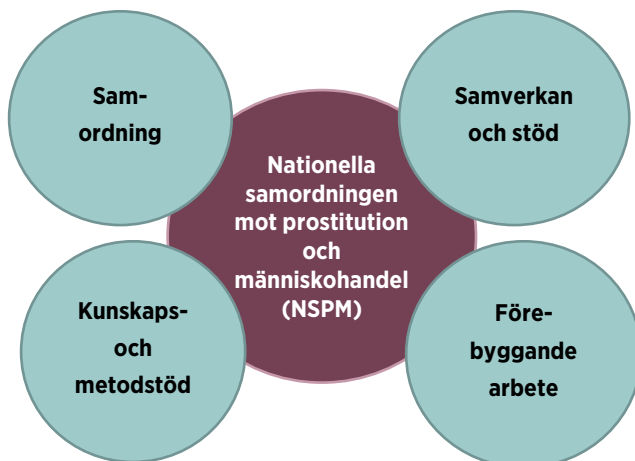
I regleringsbrevet för budgetår 2022 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att fortsatt stärka arbetet mot sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel. Arbetet sker inom ramen för myndighetens nationella samordning mot prostitution och människohandel för alla ändamål.

Bakgrund

Jämställdhetsmyndigheten har i enlighet med sin instruktion 4 §, i uppdrag att på nationell nivå samordna arbetet mot människohandel för alla ändamål. I uppdraget som nationell samordnare ingår att utveckla samverkan mellan myndigheter och andra aktörer, liksom med internationella aktörer, samt att bistå myndigheter med metodstöd och kompetensutveckling. Myndigheten ska enligt instruktion 4 § även främja utvecklingen av förebyggande insatser mot prostitution och människohandel.

Arbetet mot människohandel regleras genom Förenta nationernas tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn (det så kallade ”Palermoprotokollet”)¹, Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (CETS 197)² och Europaparlamentets och rådets direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel och skydd av dess offer³. I artikel 29 i Europarådets konvention uppmanas stater att vidta åtgärder för att samordna offentliga organs riktlinjer och åtgärder mot människohandel genom att, i lämpliga fall, inrätta samordningsorgan.

Arbetet inom den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) på Jämställdhetsmyndigheten synliggörs i denna modell:

Figur 1.

---

¹ [Tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till ... - Regeringen.se](#)

² [Förstärkt straffrättsligt skydd mot människohandel \(regeringen.se\)](#)

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF.

I samordningen ingår bland annat att sammankalla det nationella metodstödsteamet (NMT), bemanna en stödtelefon för yrkesverksamma som möter utsatta för prostitution och människohandel samt att samordna och delfinansiera regionkoordinatorernas arbete. Det ingår även att finansiera det nationella stödprogrammet (NSP) och återvändandeprogrammet (ÅMP). Samverkan sker inom ett flertal forum både nationellt och internationellt, där Jämställdhetsmyndigheten medverkar som Sveriges experter på området. NSPM ingår även i myndighetssamverkan kring arbetslivskriminalitet⁴.

Inom området kunskaps- och metodstöd tillhandahåller myndigheten en webbutbildning och det omfattande och tvärprofessionella metodstödet *Manual vid misstanke om människohandel*⁵. Det förbyggande arbetet har en rad olika inriktningar och inkluderar bland annat informationssatsningar till utsatta och yrkesverksamma, utvärdering av landets KAST-mottagningar, forskningsöversikter och kampanjer.

Uppdrag att fortsatt stärka arbetet mot prostitution och människohandel

I juni 2021 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att ytterligare förstärka arbetet mot prostitution och människohandel i enlighet med vårändringsbudgeten för 2021⁶. Uppdraget var ett tillägg till myndighetens uppdrag i regleringsbrevet för 2021 om att arbeta mot prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck⁷. Tilläggsuppdraget redovisades den 31 mars 2022 i delrapporten *Förstärkt arbete mot prostitution och människohandel* (Jämställdhetsmyndigheten 2022:12).

I Jämställdhetsmyndighetens regleringsbrev⁸ för 2022 fick myndigheten därefter ett förnyat uppdrag med samma innehåll. Uppdraget innebär att fortsatt stärka arbetet mot sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel. Myndigheten ska enligt uppdraget:

1. stärka sitt förebyggande arbete och
2. genomföra insatser för att säkra skydd och stöd till utsatta för sexuell exploatering, prostitution och människohandel. Detta ska bland annat ske i form av ökat kompetensstöd och förstärkning av regionkoordinatorerna som ingår i Nationellt metodstödsteam mot prostitution och människohandel (NMT).

I syfte att säkra stöd och skydd till utsatta ska Jämställdhetsmyndigheten, i den omfattning som myndigheten finner lämplig, även:

3. fortsätta fördela medel till det nationella stödprogrammet som drivs av Plattformen Civila Sverige mot människohandel, samt det frivilliga återvändandeprogrammet för offer för människohandel som genomförs av International Organization for Migration (IOM).

---

⁴ A2022/00333

⁵ The National Referral Mechanism (NRM)

⁶ Prop. 2020/21:99

⁷ A2020/02655, A2020/02621

⁸ A2021/02396, A2021/02318 (delvis)

Uppdraget delredovisas den 15 mars 2023 och ska därefter slutredovisas den 15 mars 2024. Jämställdhetsmyndigheten fick för uppdragets genomförande använda 20 000 000 kronor under 2022.

Disposition

I denna rapport redovisar vi först en nulägesanalys och bakgrund gällande utsatthet och omfattning av problemet. Därefter presenteras genomförandet av uppdraget tillsammans med en bedömning av de resultat och effekter som arbetet lett till. Genomförande och resultat beskrivs i tre kapitel utifrån uppdragets delar om att stärka det förebyggande arbetet, att säkra stöd och skydd (genom kompetensstöd och förstärkning av regionkoordinatorerna) samt att fördela medel till det nationella stödprogrammet och det frivilliga återvändandeprogrammet. Rapporten följs därefter av analys och slutsatser, där myndigheten även beskriver omvärldshändelser, trender och tendenser som identifierats på området under året och som förväntas påverka utvecklingen framåt. Därefter avslutas rapporten med en redogörelse för ett antal områden i behov av fortsatt utveckling.

EN OMFATTANDE UTSATTHET

Handeln med människor är en av de allvarligaste formerna av organiserad brottslighet. Den innebär ett cyniskt utnyttjande av människor och ett stort lidande för de utsatta. Prostitution och människohandel är ett komplext samhällsfenomen. Exploateringen av människor sker för en mängd olika ändamål, där platsen, formerna och exploateringsomfattning ständigt skiftar vartefter samhället förändras.

Problemen är komplexa och omfattande

Sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel utgör ett allvarligt hot mot mänskliga rättigheter. Varje år tvingas människor i Sverige att sälja sina kroppar, titta och arbeta under mycket dåliga förhållanden. Barn och unga utsätts för sexuella övergrepp mot betalning och barnäktenskap. Handeln med människor är ofta gränsöverskridande och omfattar ursprungsländer, transitländer och destinationsländer. Människohandel och exploatering är del av den systemhotande och grova organiserade brottsligheten och den hittar ständigt nya vägar för att generera vinster. Problemen är komplexa och omfattande.

När Jämställdhetsmyndigheten kartlade omfattningen av prostitution och människohandel för sexuella ändamål 2021 identifierades drygt 12 000 annonser och profiler på webbsidor där personer i prostitution explicit marknadsförs. Resultaten visar att det förekommer stor aktivitet på en mängd sidor och att prostitutionen utgör en växande och ”professionaliserad” marknad digitalt⁹. Samtidigt bedömer Polisens nationella rapportör att prostitution förekommer på runt 80 procent av landets närmare 2000 thaimassagesalonger¹⁰.

Riskerna för unga att utsättas bedöms ha ökat. Tjej- och ungdomsjourer vittnar om att den ökade digitaliseringen och fenomenet ”sugardating” tycks leda till att allt fler unga utan bakomliggande riskfaktorer återfinns bland de som exploateras sexuellt. År 2021 uppgav 1,1 procent av eleverna i gymnasiets årskurs tre att de någon gång utsatts för sexuell exploatering¹¹. Bland unga, 16–29 år är andelen 3 procent av tjejerna och 2 procent av killarna¹². Genomsnittsåldern för det första tillfället de blivit utsatta för sexuell exploatering var endast 15,7 år.

---

⁹ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

¹⁰ Enligt uppgift bekräftade per mail den 2023-01-27. En rapport från Polisens särskilda satsning riktad mot thaimassagesalonger förväntas publiceras under 2023.

¹¹ En något större andel av flickorna än av pojkarna svarade ja, men skillnaden är inte statistiskt säkerställd. Tidigare har förhållandet varit det omvända. [Det gäller en av fyra - Stiftelsen Allmänna Barnhuset \(allmannabarnhuset.se\)](#)

¹² [Sexualitet och hälsa bland unga i Sverige - UngKAB15 – en studie om kunskap, attityder och beteende bland unga 16–29 år — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

Samtidigt uppges arbetslivskriminaliteten omsätta uppemot 30 gånger mer pengar än narkotikahandeln¹³. Inom bärplockningsindustrin avslöjas årligen stora ärenden där människor exploaterats inom arbetslivet. Enligt skattningar från the International Labour Organization (ILO) sker en ökning av antalet utsatta i tvångsarbete på en global nivå och under 2016 skattades antalet till 40 miljoner internationellt.¹⁴ Samma tendenser har noterats i Östersjöområdet, där människohandel för tvångsarbete är mer vanligt förekommande än sexuella ändamål i vissa av CBSS:s medlemsstater. Under perioden 2004–2020, anmälades 200 fall av människohandel för tvångsarbete i Sverige, men endast fyra ärenden ledde till åtal.¹⁵ Att problemen är omfattande, komplexa och mörkertalen stora bekräftas även av Delegationen mot arbetslivskriminalitet i deras senaste delbetänkande (SOU 2023:8)¹⁶.

Ett allvarligt hot mot de mänskliga rättigheterna

Som visats ovan är brottsligheten allvarlig och omfattande och utsattheten stor. Trots detta är det få som anmäler de brott de blivit utsatta för bland annat på grund av upplevda brister i bemötandet från polis och rättsväsende, såväl som låga chanser för fällande domar. Migranter som befinner sig i exploatering är särskilt sårbara, då många inte vågar kontakta polisen av rädsla för att bli utvisade ur landet¹⁷.

Migrantarbetare som kommer från fattiga förhållanden löper risk att exploateras för en mängd ändamål i Sverige. Inom prostitution återfinns främst kvinnor från bland annat Rumänien, Nigeria, Colombia, Ungern, Ryssland, Ukraina och Polen¹⁸. Samtidigt är många av de potentiellt utsatta i arbetskraftsexploatering män, antingen från Östeuropa eller tredjelandsmedborgare.

Samtidigt groomas även svenska barn och unga många gånger in i exploatering genom smicker, tjat, mutor och hot¹⁹. Vuxna och barn som utsatts för människohandel eller exploatering undviker ofta att söka stöd eller kontakta myndigheter, varför mörkertalet bedöms vara mycket stort. Det innebär att de flesta utsatta inte får tillgång till det stöd som de har rätt till. Att säkerställa ett brottsofferperspektiv är därmed avgörande för att utsatta i prostitution, människohandel och exploatering ska få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. Att utsatta erbjuds stöd och skydd är också avgörande för att Sverige ska

---

¹³ *Det svenska tillståndet - En antologi om brottsutvecklingen i Sverige* (2022) red. Amir Rostami och Jerzy Sarnecki.

¹⁴ [Global Estimates of Modern Slavery \(ILO, 2017\)](#)

¹⁵ [Labour-exploitation-criminal-cases-overview.pdf \(cbss.org\)](#)

¹⁶ [Arbetslivskriminalitet – arbetet i Sverige, en bedömning av omfattningen, lärdomar från Danmark och Finland - Regeringen.se](#)

¹⁷ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

¹⁸ [Människohandel för sexuella och andra ändamål. Lägesrapport 23.](#)

¹⁹ Susi, T., Torstensson, N., & Wilhelmsson, U. (2019). "Can you send me a photo?" A Game-Based Approach for Increasing Young Children's Risk Awareness to Prevent Online Sexual Grooming.

leva upp till sina internationella åtaganden²⁰. En viktig del av arbetet inom ramen för det förstärkta uppdraget handlar därmed om att bidra med detta perspektiv, samt att säkerställa att kompetensen på sikt integreras i övriga myndigheters ordinarie strukturer.

Utsattheten är omfattande hos de som exploateras sexuellt

Jämställdhetsmyndighetens tidigare omfattningskartläggning visar att många som befinner sig i prostitution befinner sig i en otroligt utsatt livssituation. Många har en hög grad av ekonomisk utsatthet och en brist på andra försörjningsalternativ. Detta gäller särskilt migranter som utnyttjas i prostitution. Samtidigt är den psykiska ohälsan hög och många bär på trauman. Av de ungdomar i gymnasiets årskurs tre som uppgav att de tagit emot ersättning för sex uppgav 88 procent av flickorna och 36 procent av pojkarna att de varit utsatta för sexuella övergrepp tidigare i livet²².

En mycket stor andel av personer utsatta i prostitution har erfarenheter av brottsutsatthet, att få sina gränser överträdna, tvång, och olika typer av våld. Många upplever en oro kopplad till den egna hälsan och säkerheten. I Polisens lägesrapport om människohandel ges exempel på fällande domar från 2021 där brottsoffer videoövervakats och utsatts för våld, hot om våld och påtryckningar. De utsatta tvingats många gånger träffa ett stort antal män per dag och exploateras från morgonen till långt in på nätterna²³. Trots detta anmäler få de brott de blivit utsatta för på grund av upplevda brister i bemötandet från polis och rättsväsende, såväl som låga chanser för fällande domar. Migranter som befinner sig i prostitution är särskilt sårbara, då många inte vågar kontakta polisen av rädsla för att bli utvisade ur landet²⁴.

Utländska brottsoffer befinner sig ofta i en särskilt utsatt situation, exempelvis på grund av begränsade språkkunskaper, bristande omvärldsorientering och kontaktnät och brist på pengar. I en nyligen avkunnad dom om grovt koppleri från Stockholms Tingsrätt har ett stort antal kvinnor transporterats från Ukraina för att exploateras i prostitution i Sverige²⁵. De har tvingats träffa ett stort antal män per dag och en stor del av förtjänsten har tagit av kopplarna. Bara i detta enskilda ärende beräknades antalet ”sexköp” uppgå till 2 000 - samtidigt som endast nio personer kunde lagföras för köp av sexuell tjänst.

Ett cyniskt utnyttjande av utländska arbetstagare på svensk arbetsmarknad

Exploateringen av människor förekommer även på arbetsmarknaden. Nästintill årligen avslöjas exempelvis missförhållanden inom den svenska bärplockningsindustrin. Under

---

²⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF.

²¹ [Tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till ... - Regeringen.se](#)

²² [Det gäller en av fyra - Stiftelsen Allmänna Barnhuset \(allmannabarnhuset.se\)](#)

²³ [Människohandel för sexuella och andra ändamål. Lägesrapport 23.](#)

²⁴ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

²⁵ Mål nr: B 7687–21 vid Stockholms Tingsrätt.

året uppmärksammades exempelvis ett stort ärende med thailändska medborgare som exploaterats inom bärindustrin i Region Nord. Många har kommit till Sverige via bemanningsföretag som erbjuder kontrakt som även omfattar resa, visum, boende och mat. Många arbetstagare har tvingats ta lån för att kunna ta sig till Sverige och arbetar sedan för att betala av sin skuld. På grund av hur kontrakten utformas så blir arbetstagarna tvingade att jobba långa dagar eller hela dygn i fysiskt krävande jobb, vilket orsakar stora risker för hälsan. Det finns även exempel på hur arbetstagare valt att sova ute i skogen eller i bilar för att hinna arbeta så många timmar som möjligt per dygn. Samtidigt är betalningen för ett kilo bär så låg att en stor mängd arbetstagare efter en hel säsong i Sverige återvänt till Thailand skuldsatta.

Under året kom även en fällande dom gällande människoexploatering för arbetskraft i Högsta domstolen. I fallet tvingades två personer från Bangladesh att arbeta på en restaurang i elva till tolv timmar om dagen under sex till sju dagar i veckan. De exploaterade personerna fick mat och husrum i anslutning till restaurangen men någon lön betalades aldrig ut och ”arbetsgivaren” hotade med utvisning²⁶. Den stora expansionen av industrier i norra Sverige bedöms även leda till ökade risker för arbetskraftsexploatering framöver (se avsnitt *Analys och slutsatser*).

---

²⁶ [Mål: B 1770–21 - Högsta domstolen](#)

ETT STÄRKT FÖREBYGGANDE ARBETE

Jämställdhetsmyndigheten ska enligt uppdraget stärka det förebyggande arbetet mot sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel. Ett tidigt förebyggande arbete med fokus på efterfrågan är centralt för att få sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel att upphöra. Detta finns tydligt framskrivet i de nationella styrdokument och internationella konventioner som styr arbetet mot människohandel²⁷.

Förstärkta insatser med anledning av invasionen av Ukraina

Den nationella samordningen av arbetet mot prostitution och människohandel har under året i hög grad rört insatser med koppling till Ukraina. Myndigheten identifierade tidigt, genom internationella samarbetspartners, risken för människohandel i samband med de stora flyktingströmmarna från landet. Rysslands invasion inleddes den 24 februari 2022 och redan tre veckor senare gick Jämställdhetsmyndigheten ut med information till relevanta samverkansaktörer.

Effektiv samordning av insatser riktade mot personer som flytt Ukraina

Tack vare en väl etablerad nationell samverkan inom ramen för nationellt metodstödsteam (NMT) kunde Jämställdhetsmyndigheten sammankalla relevanta myndigheter till en förstärkt samordning med mycket kort varsel. Under våren etablerades ett tillfälligt samverkansforum med nationella myndigheter²⁸ som träffats varannan vecka. Utöver detta sammankallade myndigheten även regionkoordinatorer respektive organisationer ur civilsamhället i separata forum. Syftet var att skapa en samlad och aktuell bild av problematiken, identifiera behov av insatser och samordna informations spridning.

I samverkan med civilsamhället sammankallades inledningsvis organisationer inom den civila plattformen mot människohandel som erbjuder skyddade boenden för utsatta²⁹. Vid senare möten med särskilt barnfokus inkluderades även etablerade civilsamhällesorganisationer som arbetar med barnrätt och flyktingmottagande³⁰. Även

---

²⁷ Se kapitel *Uppdrag och ramverk* i [Att förebygga sexuell exploatering fördjupningsrapport \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#) (Jämställdhetsmyndigheten, 2022:23)

²⁸ Inom ramen för den förstärkta myndighetssamordningen sammankallades Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Länsstyrelserna, Migrationsverket, Arbetsmiljöverket samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Inbjudan gick även till Sveriges kommuner och Regioner (SKR), arbetsmarknads-departementet och Sveriges ambassadör mot människohandel.

²⁹ Samt även Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS

³⁰ Under året har följande organisationer bjudits in och/eller medverkat i samordningsmöten: Unizon, ROKS, Q-jouren, Ecpat Sverige, Räddningsmissionen, Stadsmissionen, 1000 möjligheter, Real Stars, Helping Hand, Child 10, Rädna Barnen, Röda Korset, Hela människan, Frälsningsarmén, Safe-Care, BRIS, Alla kvinnors Hus, Caritas, Unga kvinnors värn, Noomi, Talita och Nationella Stödprogrammet för offer för människohandel i Sverige (NSP).

Barnombudsmannen medverkade på det första mötet i syfte att effektivisera myndigheternas samverkan med civilsamhällets organisationer.

Samverkan möjliggjorde ett effektivare och mer samordnat arbete

Genom samverkan i de olika forumen har NSPM skapat ett effektivt och mer samordnat arbete för att minska riskerna med att personer som flytt kriget från Ukraina skulle komma att utnyttjas i människohandel och prostitution. Tack vare samordningsinsatsen kom Jämställdhetsmyndighetens informationsmaterial snabbt på plats i ankomsthallar, vid landsgränser och i Migrationsverkets lokaler. Informationen spreds även av myndigheter och andra aktörer. Tack vare internationella kontaktnätverk blev myndigheten även snabbt uppmärksam på de tillvägagångssätt som användes för att rekrytera personer på flykt in i människohandel och exploatering vid gränspassager i andra länder. Denna information kunde sedan vidarebefordras till svenska aktörer, för att förebygga liknande tillvägagångssätt här.

Under samordningsveckan i oktober framkom att det hittills uppmärksammats få fall av människohandel med personer som flytt Ukraina på grund av Rysslands invasion. Detta kan delvis antas bero på en stark samverkan och omfattande informationsinsatser. Det är dock för tidigt att dra några tydliga slutsatser och den samlade bedömningen är att risken att utnyttjas i prostitution, människohandel och människoexploatering är fortsatt hög för personer som flytt Ukraina. Samverkansaktörerna ser därmed ett behov av fortsatt samordning och informationsdelning och arbetet kommer fortgå i samma struktur under i vart fall delar av 2023.

Två aktuella lägesanalyser gällande risker för utsatthet publicerades

Den förstärka samordningen möjliggjorde löpande informationsutbyte och inhämtande av uppdaterade lägesbilder från de aktörer som på olika sätt kom i kontakt med personer som flytt Ukraina. Genom att sammankalla tre samverkansforum under samma vecka för myndigheter³¹, regionkoordinatorer respektive civilsamhälle kunde de olika aktörernas bilder stämmas av mot varandra, där även regionala skillnader kunde identifieras. Baserat på denna information kunde myndigheten därefter släppa en sammanvägd lägesanalys av de aktuella riskerna med människohandel för människor som flyr Ukraina. Lägesanalyserna har efterfrågats av såväl medier, som ambassader, myndigheter och departement. De fick stort medialt genomslag och uppmärksammades bland annat i ett 70-tal olika tidningar och i ett flertal av Sveriges Radios kanaler. Myndigheten nådde därigenom ut med uppmaningar till såväl yrkesverksamma som till allmänheten att ta del av det informationsmaterial som tagits fram.

Information nådde ut till yrkesverksamma och personer på flykt

Myndigheten har arbetat förebyggande genom omfattande informationsinsatser till såväl yrkesverksamma som till människor på flykt från Ukraina. På myndighetens webbplats skapades en sida med samlad information till yrkesverksamma. För att nå ut med informationen gjordes en kampanj i sociala medier, som nådde närmare 75 000 personer med drygt 9 000 inläggsinteraktioner. Under året har webbsidan med information till

---

³¹ Här inkluderades även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

yrkesverksamma haft över 4 100 sidvisningar. Myndigheten tog även fram affischer och informationsblad som vänder sig direkt till människor på flykt och som informerar om risken med människohandel. Det tryckta materialet innehåller QR-koder som leder till särskilda informationssidor på webben. Materialet finns översatt till ukrainska, ryska och engelska. Det kunde antingen laddas ner digitalt eller beställas kostnadsfritt från myndigheten. Materialet trycktes i 15 000 exemplar och har efterfrågats av bland annat sjukvårdsinrättningar, kommuner, skolor och Migrationsverket.

Informationen fick stor digital spridning

Myndigheten har även publicerat annonser på ukrainska på Facebook och Instagram, särskilt riktade mot ukrainska personer som befinner sig i Sverige. Annonserna har hittills nått drygt 11 000 personer. De har även genererat en kraftig ökning av trafiken till webbsidan med information till personer på flykt. Genom informationsinsatserna har personer bland annat fått praktiska råd i hur de ska undvika riskfyllda situationer och därigenom har det förebyggande arbetet mot exploatering stärkts. Den engelskspråkiga sidan har under året haft 8 000 sidvisningar. Under mars och april var det den mest besökta sidan på hela myndighetens webbplats, näst efter startsidan. Informationen nådde även ut till personer som fortfarande befann sig i Ukraina eller angränsande länder. Det vanligaste var att besökarna på sidan valde att klicka sig vidare till International Organisation for Migrations (IOM) hotline för ukrainare på flykt³².

Litteraturoversikt gällande utvärderade metoder och arbetssätt

I oktober släpptes den omfattande kartläggande litteraturoversikten *Att förebygga sexuell exploatering* (2022:23) gällande utvärderade metoder och arbetssätt för att förebygga sexuell exploatering³³. Översikten bygger på en sammanställning av 93 internationella forskningsartiklar publicerade 2014–2021. Rapporten inkluderar interventioner på alla tre preventionsnivåer: universell, selektiv och indikerad³⁴.

Brist på utvärderade metoder och arbetssätt

Rapporten sammanställer vilka metoder och arbetssätt som finns utvärderade internationellt. Den svarar även på *hur* och med vilka utfallsmått dessa interventioner har utvärderats, vilka komponenter de bygger på och vilka erfarenheter som dragits vid implementeringen av dem. Rapporten inkluderar även en bilaga med en sammanställning av svenska metodmaterial³⁵ som myndigheten fått kännedom om genom databassökningar och genom sin roll som nationell samordnare. Dessa metodmaterial har ännu inte utvärderats, men sammanställningen är tänkt att ge en överblick över pågående arbete i landet, samt utgöra underlag för fortsatt utvecklingsarbete på

---

³² [Ukraine: IOM Hotlines \(ГАРЯЧІ ЛІНІЇ МОМ\) for Persons Affected by the War | International Organization for Migration](#)

³³ Inklusivt sexuella övergrepp mot barn, prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

³⁴ Det vill säga både tidiga insatser till en bred målgrupp, insatser till grupper med ökad risk för att utsättas eller utsättas, samt behandling och stöd till personer som redan har utsatts eller utsatt andra.

³⁵ Från svenska myndigheter, kommuner och civilsamhällesorganisationer.

området³⁶. Genom litteraturöversikten har myndigheten skapat en grund för utvecklingen av ett mer kunskapsbaserat förebyggande arbete inom området prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Spridningsaktiviteter och kunskapsstöd på webben

Litteraturöversikten lanserades på EU:s dag mot människohandel tillsammans med en webbsänd föreläsning³⁷. Resultaten har även spridits till myndighetsnätverk och andra relevanta aktörer³⁸. Myndigheten utvecklade även informationssidor om sexuell exploatering av barn på webben. På sidorna presenteras kunskap om ämnet tillsammans med information riktad till pedagoger som ska arbeta med de nya läroplansskrivningarna kring sexualitet, samtycke och relationer. På sidorna uppmärksammas även SEXIT – ett screeningverktyg som utvecklats i Västra Götalandsregionen³⁹.

I samband med lanseringen återaktiverades även kampanjen *Polare eller groomare?*⁴⁰. Kampanjen som annonserades i sociala medier riktar sig i första hand till föräldrar, men även till yrkesverksamma. Kampanjen nådde ut till närmare 17 000 personer och genererade 4 100 interaktioner. 1500 personer valde att klicka sig vidare in på sidan med stöd i hur man kan prata med barn om trygghet på nätet. Kampanjen vill även öka vuxnas kunskap om sexuell exploatering och grooming för att på så sätt öka chanserna att både förebygga utsatthet och fånga upp barn som redan utsatts.

Myndigheten ser ett stort behov av att fortsatt stimulera arbetet med utvärdering, systematik och spridning av verksamma arbetssätt i en svensk kontext. Myndigheten har därför påbörjat en dialog med relevanta svenska aktörer som arbetar med metoder som liknar de utvärderade interventioner som identifierats i litteraturöversikten. Arbetet med att stimulera vidare metodutveckling och erfarenhetsutbyten kommer fortgå inom det förstärkta uppdraget under 2023. Arbetet kommer inledningsvis fokusera på att motverka efterfrågan, samt på tidiga insatser riktade mot barn och unga.

Insatser för att minska efterfrågan på 'köp av sexuella tjänster'

Litteraturöversikten visar att det internationellt helt saknas utvärderade metoder och arbetssätt som adresserar efterfrågan på att exploatera barn och vuxna sexuellt⁴¹. En tidigare litteraturöversikt gällande ”psykosociala insatser till köpare av sexuella tjänster” visar även att svenska kommuners arbete med mottagningar för köpare av sexuella

---

³⁶ Exempelvis genom det nya statsbidraget för visst våldsförebyggande arbete som Jämställdhetsmyndigheten sedan hösten 2022 fördelar till ideella organisationer, stiftelser, kommuner och regioner (SFS nr: 2022:722).

³⁷ [Vi uppmärksammar EU:s dag mot människohandel | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

³⁸ Exempelvis Nationellt metodstödsteam (NMT), Folkhälsomyndighetens STI-nätverk och den statliga utredningen gällande exitprogram för personer utsatta för prostitution (Dir. 2022:115)³⁸.

³⁹ Verktöget riktas till ungdomsmottagningar och elevhälsa och möjliggör upptäckt av barn och ungas erfarenheter av att ta emot, eller ge, ersättning för ”sexuella tjänster”, såväl som deras erfarenheter av våld i nära relationer.

⁴⁰ [Grooming | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁴¹ [Att förebygga sexuell exploatering \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

tjänster (KAST) är en unik verksamhet internationellt⁴². Myndigheten ser därmed ett behov av att långsiktigt utveckla ett kunskapsbaserat och sammanhållet förebyggande arbete med fokus på att minska efterfrågan. Arbetet behöver omfatta systematiska insatser på alla tre preventionsnivåer (universell, selektiv och indikerad). Ett flertal rapporter visar att många europeiska kampanjer och projekt som adresserar efterfrågan är allt för generella och sällan uppvisar effekt. Insatserna presenterar sällan en tydlig programlogik och tycks sällan arbeta utifrån verk samma förändringsidéer.⁴³

Utvärdering av "mottagningar för köpare av sexuella tjänster" (KAST)

Som ett led i kunskapsutvecklingen på området har myndigheten inom ramen för detta uppdrag, tillsammans med ett flertal Länsstyrelser⁴⁴, sedan tidigare initierat en nationell utvärdering av landets KAST-mottagningar. Bristen på utvärderade metoder och arbetssätt internationellt pekar tydligt på betydelsen av denna utvärdering, som genomförs av forskare vid FoU Väst vid Göteborgsregionen. Under förutsättning att erforderliga uppdrag och budgetramar finns hos de samverkande aktörerna kommer studien att pågå 2022–2025. Studien syftar till att både utvärdera de självupplevda effekterna hos klienterna och att dokumentera mottagningarnas arbetsmetoder. Studien omfattar även en kontrollgrupp, för att säkerställa att eventuella uppvisade effekter kan härledas till behandlingen.

Datinsamlingen påbörjades under året

Under våren godkändes studien av Etikprövningsnämnden och i mars påbörjades rekrytering av deltagare och datinsamling. Sju av landets åtta mottagningar har tackat ja till att ingå i studien⁴⁵. Studien genomförs praktisknära i samverkan med de mottagningar och behandlare som ingår. Dessa har varit med och utformat verktygen för datinsamling. I syfte att främja kunskaps- och metodutveckling såväl som ett nationellt nätverksbyggande mellan de enskilda mottagningarna, forskare och myndigheter har Jämställdhetsmyndigheten inom ramen för uppdraget även möjliggjort en nationell uppstartsträff under två dagar.

Myndigheten har även löpande sammankallat FoU Väst och Länsstyrelserna i syfte att följa hur studien fortlöper. Arbetet återrapporteras även årligen av FoU Väst genom en skriftlig delrapport⁴⁶. Inför kommande år har aktörerna bland annat identifierat behovet av ett fortsatt erfarenhetsutbyte och utvecklingsarbete kring att nå ut till män som utnyttjar personer i prostitution. Ett motsvarande utvecklingsarbete genomförs av Jämställdhetsmyndigheten nationellt, vilket förväntas leda till positiva synergieffekter.

---

⁴² [Psykosociala insatser till köpare av sexuella tjänster.pdf \(goteborgsregionen.se\)](#)

⁴³ [D12.4 DemandAT-PB- Campaigns_webversion.pdf, 489388_2.pdf \(osce.org\)](#), [Att förebygga sexuell exploatering \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁴⁴ Skåne, Stockholm, Västerbotten och Västra Götalands län.

⁴⁵ Mottagningen i Västerås har valt att avstå från att medverka i studien eftersom verksamheten är nystartad och därför inte har hunnit etablera sig fullt ut.

⁴⁶ Rapporten är inte extern publicerad, men finns att tillgå under diarienummer ALLM 2021/198.

Studien bidrar till metodutveckling och stärkt samverkan mellan KAST-mottagningarna

Slutresultaten av studien kommer att presenteras 2026, men den praktisknära studien genererar samtidigt kunskap löpande under projektets gång. Utöver en årlig nätverksträff samlar studiens forskare även de medverkande behandlarna digitalt varje månad. Projektet möjliggör därigenom ökad samverkan, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyten mellan landets mottagningar. Detta kan i sin tur antas leda till en mer sammanhållen kunskapsutveckling kring verksamma behandlingsmetoder, såväl som arbetet med att nå ut och arbeta motivationsskapande med klienter som utnyttjat personer i prostitution. De nationella erfarenhetsutbytena ökar möjligheterna till ökad likvärdighet och kvalitet hos de medverkande mottagningarna, vilket kan antas vara särskilt viktigt för de mottagningar som är relativt nystartade.

Utvärderingsstudien fyller en kunskapslucka - både nationellt och internationellt

På sikt förväntas studien fylla en tydlig kunskapslucka nationellt, såväl som internationellt, gällande verksamma återfallsförebyggande arbetssätt med framför allt män som utnyttjat personer i prostitution. Behovet av utvärderade metoder att använda i det brottsförebyggande arbetet på indikativ nivå kan förväntas öka som en effekt av att kommunerna fått ett tydligare ansvar att arbeta med män som utövar våld i nära relationer. Att minimistrafik för 'köp av sexuell tjänst' höjts till fängelse den 1 augusti 2022 kan också antas öka efterfrågan på utvärderade behandlingsmetoder. Genom effektiva behandlingsmetoder förhindras återfall i brott och efterfrågan minskar.

Utvecklingsarbete för att förebygga efterfrågan

Under året påbörjade myndigheten även utvecklingen av ett kunskapsbaserat och universellt förebyggande arbete mot efterfrågan på 'köp av sexuella tjänster'. Arbetet tar sin utgångspunkt i litteraturoversikten, internationella kunskapsrapporter och handboken *Inget att vänta på*⁴⁷. På så sätt kan myndighetens arbete med kampanj- och metodutveckling på området tydligare utgå från programteorier som redogör för problem, påverkbara riskfaktorer, förändringsidé och förväntade utfall. Detta skapar i sin tur bättre förutsättningar för att kunna utvärdera insatserna och dessa kan i högre grad förväntas leda till reella effekter.

Med utgångspunkt i ett omfattande kunskapsunderlag gav myndigheten därefter ett uppdrag till en extern kommunikationsbyrå att utveckla ett koncept för arbetet mot efterfrågan. Under hösten påbörjades arbetet med att ta fram en kampanj, filmer och en webbsida. Filmerna kommer rikta sig till vuxna respektive barn och unga och är tänkta att användas i utbildningssammanhang. Arbetet kommer ta sin utgångspunkt i det så kallade "åskådarperspektivet" i stället för att rikta sig direkt till den som utnyttjar personer som befinner sig i prostitution. Insatserna syftar till att stärka de proaktiva krafterna som finns runt omkring "sexköparna" för att indirekt påverka dessa. Syftet med konceptutvecklingen är att stärka en samtyckeskultur och förändra de sociala och kulturella normer som legitimerar utnyttjandet av personer som befinner sig i prostitution. Utvecklingsarbetet kommer fortsätta under resterande uppdragsperiod och

---

⁴⁷ *Inget att vänta på* (Jämställdhetsmyndigheten 2020) [Handbok för våldsförebyggande arbete \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se)

de framtagna materialen kommer att lanseras under 2023. På europeisk nivå finns samtidigt ett stort intresse kring lärande och framgångsrika exempel gällande arbetet mot efterfrågan. Bland annat drivs frågan av OSCE med utgångspunkt i rapporten *Holistic responses to discouraging demand*.

Resekurage – en kampanj för att stoppa sexuell exploatering av barn

Kampanjen Resekurage, som funnits sedan 2014, har i syfte att få svenska utlandsresenärer att agera och tipsa polisen vid misstanke om sexuell exploatering av barn utomlands. Sedan 2018 drivs kampanjen av Jämställdhetsmyndigheten, i samverkan med Polismyndigheten, Länsstyrelserna, Ecpat och Childhood. I samband med att det internationella resandet nu återupptas efter covid-19-pandemin har kampanjen Resekurage uppdaterats och nylanserats.

Uppdaterat kampanjmaterial vill öka svenska resenärers beredskap att agera

Sedan kampanjen ursprungligen togs fram har de tillvägagångssätt som används av personer som vill exploatera barn delvis förändrats (se En omfattande utsatthet). Under året producerades därför en ny film och ett nytt kampanjmaterial till sociala medier, för att tydligare informera om fenomenet så som det ser ut idag. Kampanjsidan har integrerats på myndighetens webbplats och sidan har utökats med kunskap om risksituationer, grooming och exploatering av barn utomlands. Kampanjen har även tydligare knutits ihop med myndighetens förebyggande arbete och arbetet mot sexuell exploatering av barn i stort, vilket skapar ökad långsiktighet i de utåtriktade satsningarna.

Kampanjen har utvecklats till att även stärka människors förmåga att uppmärksamma och känna igen exploatering och grooming - både hemma och utomlands. Kampanjen ger nu stöd kring *vad* och i *vilka* risksituationer svenska resenärer bör vara uppmärksamma. Den vill även öka medvetenheten om *hur* de kan agera om de ser något som känns fel. Att känna igen och uppmärksamma situationen, samt att på förhand veta vilka handlingsalternativ en har, ökar enligt åskådarforskning sannolikheten för att en person faktiskt agerar om något händer. På så sätt har svenska resenärer kunnat öka sin kunskap och uppmärksamhet inför sin resa - det är att packa sitt resekurage!

Stort genomslag för kampanjens två nylanseringar

Två nylanseringar skedde under året. Resekurage återlanserades först i mindre skala inför sommaren, i samband med att många svenskar sökte sig till landets passexpeditioner för att förnya sina pass. I mitten på december lanserades kampanjen sedan i större skala inför jullovets resande. Genom den valda annonseringsstrategin har svenska resenärer vid upprepade tillfällen i flera olika kanaler uppmärksammats på att de kan bidra till att stoppa sexuell exploatering av barn utomlands. De har nåtts av budskapet både *inför* sin resa, *under* själva resandet samt *på plats* på resmålet. Genom att mötas av samma kampanj vid ett flertal tillfällen över tid ökar chansen att målgruppen uppmärksammar budskapet.

Samma budskap mötte resenärerna i olika kanaler - inför och under resan

Under sommaren skedde en lansering genom affischer och digitala informationstavlor på landets passexpeditioner. Kampanjen spreds även genom annonser i sociala medier. Annonseringen på sociala medier nådde under sommaren 4 500 unika personer och

genererade närmare 500 klick till kampanjsidan. Kampanjen har även spridits av de medverkande samarbetsaktörerna, av Sveriges ambassadör mot människohandel, samt flera av Sveriges ambassader.

I december lanserades kampanjen på nytt genom fortsatt spridning på passexpeditionerna, samt genom digital annonsering på informationstavlor i avrese- och ankomsthallar på Arlanda⁴⁸. Annonseringen riktades under perioden mot 650 000 jullovsresenärer. Länsstyrelsen i Västmanland annonserade även på Västerås flygplats. Budskapet ”Du kan hjälpa till att stoppa sexuell exploatering av barn” riktades under vintern även till svenskar som hade för avsikt att resa till Asien, eller som redan befann sig på plats i Asien. Det skedde genom annonsering på sociala medier och ett stort antal svenska nyhetssajter⁴⁹. Annonseringen på nyhetssidorna genererade närmare 2,3 miljoner visningar och 9 400 personer klickade sig vidare till kampanjsidan⁵⁰. Kampanjen hade en betydligt högre klickfrekvens jämfört med liknande annonser, vilket tyder på att budskapet väckte intresse hos de adresserade målgrupperna⁵¹. Parallellt genererade annonseringen i sociala medier närmare en miljon visningar för 54 000 unika besökare, varav en majoritet av de som såg annonsen befann sig i Thailand eller Filippinerna. Närmare 9 500 av de som såg annonsen klickade sig vidare in på kampanjsidan. Totalt har närmare 20 000 personer valt att besöka kampanjsidan under året efter att ha tagit del av kampanjbudskapet⁵².

Att förebygga arbetskraftsexploatering

Jämställdhetsmyndigheten har inom ramen för uppdraget även bedrivit ett förebyggande arbete mot arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete. Detta har tidigare varit ett delvis eftersatt område i en svensk kontext.

Before you go – en kampanj till utländska arbetstagare

Under året samarbetade Jämställdhetsmyndigheten med Östersjöstaternas råd (CBSS) i framtagandet av en kampanj. Syftet har varit att öka medvetenheten hos potentiella arbetskraftsinvandrare och informera om riskerna att utsättas för arbetskraftsexploatering eller människohandel för tvångsarbete på den svenska arbetsmarknaden. Arbetet är ett resultat av slutsatser från Jämställdhetsmyndighetens och CBSS tidigare projektet CAPE I, som uppmärksammat ett stort behov av samlad information till denna målgrupp. Under året hölls ett flertal workshops med sakkunniga i syfte att ta fram underlag till kampanjens utformning

---

⁴⁸ Annonsering skedde 2022-12-20-2022-12-31

⁴⁹ Annonseringen skedde 2022-12-15 – 2023-01-15 i Dagens Nyheter (DN), Expressen, Bonniers lokala nyhetssajter, Svenska Dagbladet (SvD), Aftonbladet, Sydsvenskan, Helsingborgs Dagblad (HD) och Göteborgsposten (GP).

⁵⁰ Av dessa skedde 148 000 visningar och närmare 700 vidareklickningar på plats i Asien.

⁵¹ Annonserer så som statliga myndigheter, organisationer eller förbund (som inte säljer en vara eller produkt utan enbart har ett budskap) har enligt annonsbolaget Target media legat på en klickfrekvens mellan 0,10 och 0,28 procent, medan Resekurage hamnade högt över det med 0,43 procent.

⁵² Antalet kan vara något lägre, då det inte går att utesluta att några av de som klickat sig vidare vid de tre olika annonstillfällena är samma person.

I november lanserades därefter kampanjen *Before you go*⁵³ som riktar sig till arbetstagare från Bulgarien, Ukraina och Rumänien i syfte att förebygga arbetskraftsexploatering. Många medborgare från dessa länder söker arbete i Sverige och länderna är överrepresenterade i såväl svensk som europeisk statistik kring utsatthet för arbetskraftsexploatering⁵⁴. Kampanjen har även riktat sig till arbetstagare i Polen, då det är ett vanligt transitland där utländska arbetstagare arbetar en period, för att sedan röra sig norrut i Europa.

Kampanjen består av en medvetandehöjande film, samt en webbsida med information om den svenska arbetsmarknaden, rättigheter, risker med arbetskrafts-exploatering och kontaktuppgifter till olika stödfunktioner. Materialet är översatt till fem språk och har spridits genom organisationer, ambassader, samt i forum och sociala mediekkanaler dit personer från de aktuella länderna vänder sig. Kampanjen lanserades genom ett event där de fyra ländernas ambassadörer, eller representanter från ambassaden, medverkade i ett samtal om arbetskraftsexploatering. Dessa kommer även medverka i den fortsatta spridningen av informationskampanjen. Spridningen av kampanjen kommer utvärderas inom ramen för Jämställdhetsmyndighetens fortsatta uppdrag och en fortsatt riktad spridning av kampanjmaterialet kommer att ske under 2023. Erfarenheterna och lärdomarna från informationskampanjen *Before you go* kommer även kunna ligga till grund för uppdraget att ta fram information till utsatta arbetstagare inom den fortsatta myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet⁵⁵.

---

⁵³ [Before you go | Swedish Gender Equality Agency](#)

⁵⁴ Även Thailand är överrepresenterade i statistiken gällande ursprungsländer för personer utsatta för arbetskraftsexploatering. Denna kampanj har dock avgränsats i syfte att få en mer sammanhållen och regional spridning.

⁵⁵ A2022/00333.

INSATSER FÖR ATT SÄKRA SKYDD OCH STÖD FÖR UTSATTA

I uppdraget ingår även att genomföra insatser för att säkra skydd och stöd till utsatta för sexuell exploatering, prostitution och människohandel. Arbetet har bland annat omfattat ökat kompetensstöd och en förstärkning av regionkoordinatorernas arbete. Myndigheten har även kunna stärka sitt arbete mot arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete.

Ökat kompetensstöd

Ett led i arbetet med att erbjuda ett aktuellt, lättillgängligt och relevant kompetensstöd är utvecklingen av myndighetens webbplats. Under året har myndigheten arbetat med att sammanställa relevant kunskap för att skapa ett tydligt kunskapsnav kring prostitution och människohandel för alla ändamål. Tidigare externa webbplatser så som nmtsverige.se och resekurage.se har under året integrerats på myndighetens webb och befintligt kompetensstöd har digitaliserats.

Webbstöd och digitalisering Manual vid misstanke om människohandel

Under året har ett omfattande arbete genomförts i syfte att digitalisera och skapa en interaktiv version av det tvärprofessionella metodstödet *Manual vid misstanke om människohandel*. Manualen har i samband med detta reviderats med ny information gällande den nya lagstiftning som trädde i kraft den 1 augusti 2022 avseende socialnämndernas möjlighet att ansöka om betänketid gällande offer för människohandel. Jämställdhetsmyndigheten har även initierat en dialog med bland annat Migrationsverket, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) gällande utbildningsbehov kopplade till lagändringen. Informationssidor kring betänketiden har därefter publicerats på webben under hösten⁵⁶. Ett fortsatt arbete med att sprida information och ge kompetensstöd kring detta kommer ske under nästa år, i enlighet med uppdraget i myndighetens regleringsbrev för 2023 (A2022/01653).

Manualen vid misstanke om människohandel har även, genom samverkan med International Organisation for Migration (IOM), uppdateras med information gällande bedömningar av barnets bästa. Den digitala versionen av manualen lanserades därefter i februari 2023. Myndigheten har även fortsatt sprida sin webbutbildning om sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel som lanserades 2021. Under året passerade utbildningen 1000 deltagare totalt och kännedomen om utbildningen har ökat. Under året genomförde 754 personer utbildningen, jämfört med 281 personer året innan. Utbildningen skapar bättre förutsättningar för yrkesverksamma att upptäcka, bekämpa och förebygga sexuell exploatering och människohandel för sexuella ändamål. Ett fortsatt utvecklingsarbete för att komplettera manualen och myndighetens

---

⁵⁶ [Betänketid för offer för människohandel | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

webbutbildning med ytterligare kunskaps- och metodstöd kommer ske inom ramen för det fortsatta uppdraget.

Webbutveckling och information på engelska

Under året har det påbörjade arbetet med att utveckla och bygga ut ett kunskapsnav kring prostitution och människohandel på myndighetens webbplats fortsatt. Webbplatsen har bland annat utökats med kunskapssidor om sexuell exploatering av barn och arbetslivskriminalitet. Den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) riktar sig delvis mot andra målgrupper än Jämställdhetsmyndigheten i stort. Under 2023 kommer NSPM därför få en egen ingång på myndighetens webbplats, som gör informationen lättare att hitta för de aktuella målgrupperna. Sidan är tänkt att ersätta det nationella metodstödsteamets tidigare externa webbplats. NSPM:s nya webbsidor kommer möjliggöra samlandet av mer omfattande kunskap och information om frågorna, såväl som metod- och kompetensstöd till de aktuella målgrupperna.

Med anledning av invasionen av Ukraina och det förebyggande arbetet mot arbetskraftsexploatering av utländska arbetstagare har webbplatsen även utökats med information på flera språk riktad direkt till personer med risk att utsättas för exploatering. Under året har även ett särskilt utvecklingsarbete skett kring den engelska webbplatsen med anledning av Sveriges EU-ordförandeskap under 2023. Bland annat har myndigheten tagit fram information på engelska om den svenska sexköpslagen, samt översatt ett flertal centrala kunskapsrapporter på området.

Stöd i omvärldsbevakning och nulägesanalys

NSPM har genom egna samverkansforum och medverkan i olika internationella nätverk en unik möjlighet att få en samlad och aktuell bild av nuläget på området. Både vad gäller problematiken i sig, såväl som de möjligheter och utmaningar som olika aktörer står inför. Myndigheten har identifierat behovet av att på ett lättillgängligt sätt sammanställa och kommunicera denna kunskap. I början av året skapades därför ett nytt grafiskt material för NSPM, i syfte att förtydliga myndighetens samordnande roll och skapa en tydligare och mer riktad kommunikation.

Myndigheten har under hösten även lanserat ett nytt nyhetsbrev om prostitution och människohandel för alla ändamål. Nyhetsbrevet syftar till att ge yrkesverksamma och civilsamhällesaktörer en samlad bild av NSPM:s arbete, samt att erbjuda stöd i omvärlds- och mediebevakning. I nyhetsbrevet ges en samlad bild av medierapportering, rättsläget, nya publikationer, kommande arrangemang, pågående utvecklingsarbete i landet och annat relevant. Under hösten har 219 personer registrerat sig som prenumeranter och myndigheten kommer fortsätta arbeta med att göra nyhetsbrevet känt hos berörda målgrupper.

Myndigheten har även publicerat två lägesanalyser om riskerna för utsatthet i prostitution och människohandel som en konsekvens av Rysslands invasion av Ukraina. Rapporteringen av statistik från regionkoordinatorerna har utvecklats för att möjliggöra en flerårig och aktuell analys gällande utvecklingen av brottsligheten över tid. Myndigheten har även påbörjat ett arbete med att skapa en struktur för att årligen rapportera och synliggöra NSPM:s samlade arbete och analyser på ett tydligare sätt. Detta kommer bland annat att resultera i en samlad årsrapportering i början av 2024.

Informationsbroschyrer till utsatta vuxna respektive barn

En central aspekt för att kunna erbjuda stöd och skydd till personer utsatta i prostitution, människoexploatering och människohandel är att dessa nås av information. Myndigheten har därför under året även tagit fram informationsbroschyrer till utsatta eller personer som riskerar att utsättas⁵⁷. Materialet finns översatt till nio språk: engelska, bulgariska, romani, rumänska, ukrainska, ryska, spanska, thailändska och vietnamesiska och kommer att tryckas under våren 2023. Genom att materialet översatts till ett stort antal språk ökar förutsättningarna för utsatta personer att kunna tillgodogöra sig information om sina rättigheter och möjligheten till stöd. Materialet förväntas därmed kunna bidra till att utsatta informeras om sina rättigheter och möjligheten till stöd, men även att informera om potentiella risker i förebyggande syfte. Under hösten tog myndigheten även fram ett åldersanpassat informationsmaterial på engelska, ryska och ukrainska särskilt riktat till barn på flykt. Materialen kommer både gå att beställa i tryckt format, men även finnas lättillgängligt för utskrift direkt från myndighetens webb.

Informationsmaterial till utsatta har varit efterfrågat av yrkesverksamma länge och den stora efterfrågan indikerar även att materialet kommer kunna få stor spridning när det lanseras under början av 2023. Broschyrerna är bland annat tänkta att vara ett operativt stöd i Regionkoordinatorernas arbete, men det har även efterfrågats inom arbetet med arbetslivskriminalitet. Även Migrationsverket har visat intresse av material att dela ut i förebyggande syfte till personer som beviljas arbetstillstånd i Sverige.

Utveckling av nationellt metodstödsteam (NMT)

I olika forum samordnar NSPM experter från bland annat nationella myndigheter och civilsamhället. Härigenom möjliggörs ett tvärprofessionellt erfarenhetsutbyte, vilket förenklar metodutveckling och spridning av effektiva arbetssätt. Under 2022 har en förstärkt samverkan skett med anledning av Ukraina, vilket beskrivs i föregående kapitel. Inom ramen för ordinarie medel har även fyra träffar med det nationella metodstödsteamet (NMT) genomförts under året. De förstärkta medlen möjliggjorde även för Jämställdhetsmyndigheten att i slutet på året påbörja den planerade översynen av NMT⁵⁸. Arbetet tar avstamp i Statskontorets utvärdering från 2014⁵⁹. En enkät kommer att skickas ut till de medverkande i forumet i början av 2023. Översynen ska se över syfte och former för NMT och utgöra underlag för ett fortsatt utvecklingsarbete. Målet för arbetet är att ytterligare effektivisera och formalisera samverkan kring arbetet med att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel framöver. Det kommer även att genomföras ett pilotprojekt med en nationell metodworkshop under 2023.

---

⁵⁷ Utöver materialet som specifikt riktar sig till personer som flyr kriget i Ukraina.

⁵⁸ Men anledning av invasionen av Ukraina fick det planerade arbetet som presenterades i föregående delrapport (Jämställdhetsmyndigheten 2022:12) förskjutas till slutet av året.

⁵⁹ [Utvärdering av samordningen av arbetet mot prostitution och människohandel vid Länsstyrelsen i Stockholms län \(statskontoret.se\)](https://www.statskontoret.se/utvardering-av-samordningen-av-arbetet-mot-prostitution-och-manniskohandel-vid-lansstyrelsen-i-stockholms-lan)

Spridningsinsatser planeras under det fortsatta uppdraget

Arbetet med kompetensstöd har, utöver de omfattande insatserna kopplat till invasionen av Ukraina som beskrivits tidigare, under året huvudsakligen utgjorts av produktion och utvecklingsarbete. Ett flertal publiceringar och spridningsinsatser kommer därmed att ske inom det fortsatta uppdraget 2023. Bland annat kommer den digitala manualen, den nya webbplatsen, informationsbroschyrer, engelskt material, nya arbetssätt inom NMT samt kunskapsstöd med anledning av socialnämndernas möjligheter att ansöka om betänketiden att lanseras under nästkommande år. Resultat och effekter kopplat till kompetensstödet kommer därmed att fortsatt följas upp inom ramen för det fortsatta uppdraget. Genom att tillhandahålla och nå ut med lättillgänglig kunskap, informationsmaterial och omvärldsbevakning till yrkesverksamma stärks deras kapacitet och beredskap att hantera denna typ av ärenden. Det stärker även möjligheterna till ökad upptäckt och ett förebyggande arbete.

Regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel

Regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel arbetar inom kommunernas socialtjänst och finns placerade över hela landet. Deras tjänster samfinansieras av Jämställdhetsmyndigheten, landets länsstyrelser och ett antal kommuner. Genom uppdraget har en förstärkning av regionkoordinatorerna kunnat genomföras och idag finns 16 regionkoordinatorer placerade på elva orter i samtliga sju polisregioner. Regionkoordinatorerna har även drivit metodutveckling och förstärkt sitt arbete mot arbetslivskriminalitet.

Förstärkning av regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel

Det förstärkta uppdraget möjliggjorde att Jämställdhetsmyndighetens finansiering av regionkoordinatorerna kunde ökas väsentligt redan 2021. Denna förstärkning har därefter utökats ytterligare i vissa regioner under 2022. Två regioner har under året utökat tjänstegraden på befintliga tjänster (Öst och Väst) och fyra regioner har tillsatt helt nya tjänster (Nord, Mitt, Öst och Bergslagen). De nytillsatta tjänsterna är placerade i Östersund, Uppsala och Karlstad. I dagsläget ser tjänstgöringsgraden ut enligt följande, uppdelat per region:

- Region Stockholm har två regionkoordinatorer som arbetar heltid och är anställda i Stockholms stad. En regionkoordinator arbetar särskilt riktat mot barn och en arbetar mot vuxna.
- Region Väst har två regionkoordinatorer anställda i Göteborgs stad. De har kunnat utöka sin tjänstegrad och arbetar nu heltid.
- Region Mitt har två regionkoordinatorer anställda på heltid i Västerås och Uppsala. I Uppsala skedde även en tillfällig förstärkning i slutet av året genom de förstärkta medlen.
- Region Bergslagen har två regionkoordinatorer anställda på heltid i Karlstad kommun. En av tjänsterna har tillsatts genom de förstärkta medlen detta år.

- Region Nord har två regionkoordinatorer anställda på 75 procent i Umeå och Sundsvalls kommun. Under året tillsattes ytterligare en tjänst på 80 procent i Östersund. Nu finns totalt tre tjänster i regionen.
- Region Öst har två regionkoordinatorer anställda i Jönköpings kommun på 15 till 25 procent, samt en i Linköpings kommun som under året kunnat utöka sin tjänstegrad till 80 procent. Under året har även en strategisk projektjänst tillsatts i Jönköping i syfte att undersöka hur arbetet mot prostitution och människohandel kan få större spridning i länet. Projektjänsten har arbetat med utsedda kontaktpersoner och kunskapsutveckling inom ordinarie verksamheter.
- Region Syd har två anställda regionkoordinatorer på heltid i Malmö stad.

Förstärkningen av regionkoordinatorerna har haft betydelse

Förstärkningen av regionkoordinatorerna bidrar till ökad långsiktighet och möjliggör ett mer likvärdigt regionalt arbete mot prostitution och människohandel. På sikt förväntas de förstärkta medlen kunna leda till att kunskap och arbetssätt integreras i ordinarie strukturer i fler kommuner. En förstärkning av regionkoordinatorfunktionen bidrar till ett förbättrat och utökat stöd till utsatta, ökat kompetensstöd till andra yrkesverksamma och ökade möjligheter till operativ metodutveckling. Förstärkningen bedöms ha varit särskilt viktig i regioner där ordinarie personal mer sällan hanterar denna typ av ärenden och i regioner med stora geografiska ytor. I Region Nord finns regionkoordinatorer nu placerade på tre olika orter. Regionen har under de senaste åren haft flera omfattande ärenden med ett stort antal potentiellt utsatta inom framför allt arbetslivskriminalitet. Under 2022 hanterades bland annat ett ärende med ett stort antal thailändska medborgare inom bärplockning.

Brottsförebyggande rådets (BRÅ) rapport *Köp av sexuella tjänster* lyfter fram att regionkoordinatorerna är centrala för samverkan mellan polis och socialtjänst. BRÅ konstaterar att de ”uppskattas för sin mångsidighet och sitt kunnande – för sin direkta stöttning av brottsoffer och sin förmedling av stöd och hjälp.” De beskrivs även ha en nyckelroll för det polisiära arbetet. Rapporten lyfter fram att det i många fall är regionkoordinatorernas ”relationsskapande arbete som gör att människohandelsoffer väljer att bryta med människohandlaren eller kopplaren och delta i polisutredningarna”⁶⁰.

En stärkt regional samverkan inom ett flertal områden

Regionkoordinatorernas expertkunskap har i hög grad varit efterfrågad under året och den regionala samverkan har stärkts inom ett flertal områden. Bland annat har en ökad samverkan med Barnahus initierats i ett flertal regioner, ett behov som påtalats i tidigare rapporter⁶¹.

---

⁶⁰ [Köp av sexuella tjänster - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#)

⁶¹ [In need of targeted support – Children at Risk \(cbss.org\)](#)
[Brister i kunskap, stöd och insatser \(2022:21\) | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

Regionkoordinatorernas arbete med arbetskraftsexploatering har utökats

Regionkoordinatorernas arbetsuppgifter har utökats under året, i samband med att de nu ska ingå som representanter i de nyetablerade centren mot arbetslivskriminalitet (AKC). Regionkoordinatorerna har under året medverkat i flertal myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner, där de fyller en viktig funktion genom sin unika kompetens kring människohandel och exploatering. I myndighetssamverkan är de även centrala för att bevaka brottsofferperspektivet, identifiera potentiellt utsatta personer, informera om rättigheter och säkerställa att utsatta erbjuds stöd och skydd. Om en arbetstagare vill ta emot stöd kan regionkoordinatorerna, ibland i samverkan med ordinarie socialtjänst, ombesörja detta. De har även möjlighet att hänvisa utsatta till återvändandeprogrammet, samt bistå dem med ansökningen.

Regionkoordinatorernas arbete leder till upptäckt av potentiella brottsoffer

Deltagandet i arbetsplatsinspektioner och AKC har bidragit till en ökad arbetsbelastning under året och regionkoordinatorerna har inte möjlighet att delta på alla inspektioner, utan får i hög grad prioritera utifrån tillgängliga resurser. Samtidigt är deras medverkan i dagsläget central för att upptäcka potentiellt utsatta. Under året genomfördes sammanlagt 2651 gemensamma kontroller inom myndighetssamverkan, varav regionkoordinatorerna på grund av sina begränsade resurser medverkade på färre än 100 av dessa. Trots detta uppmärksammades sammanlagt 98 misstänkt brottsutsatta under perioden mars till december. Det innebär att i genomsnitt en person per kontroll misstänktes vara utsatt för arbetskraftsexploatering eller människohandel för tvångsarbete. Den statistik som Regionkoordinatorerna rapporterar in till Jämställdhetsmyndigheten är även central för att kunna sammanställa och synliggöra antalet potentiellt brottsutsatta, då ingen annan aktör sammanställer denna typ av information.

En övervägande majoritet av arbetsplatsinspektionerna genomförs i dagsläget utan medverkan från Regionkoordinatorer. Antalet misstänkta brottsoffer kan därmed antas vara betydligt högre. Dessa riskerar i värsta fall att förbli oupptäckta då övriga myndigheter i dagsläget saknar expertkunskap kring frågorna, såväl som ett uttalat ansvar att upptäcka, informera och erbjuda stöd till potentiella brottsoffer.

Stor efterfrågan på utbildningsinsatser såväl som strategiskt stöd

Regionkoordinatorernas spetskompetens är efterfrågad. Under året noteras en ökande efterfrågan på att bidra med såväl utbildningsinsatser som strategiskt stöd. Regionkoordinatorerna har under året bidragit till framtagandet av regionala handlingsplaner, kampanj- och utbildningsfilmer med mera. Medvetenheten kring frågorna tycks succesivt öka i ett flertal av landets kommuner och regioner. I Jönköpings län genomförs under året ett pilotprojekt för att kartlägga arbetet i länets kommuner. Även genom Länsstyrelsernas arbete uppvaktas allt fler kommuner. Exempelvis erbjuds alla kommuner i Stockholms län att ingå i regionala avtal som ger tillgång till stöd från regionkoordinator såväl som MIKA- och KAST-mottagningar. Länsstyrelsen i Västra Götaland har under året initierat ett projekt som kommer erbjuda kompetens- och metodstöd till länets 55 kommuner, vilket förväntas leda till ökade behov av kunskapsför djupning på sikt. Regionen har även uttryckt behov av att utöka

regionkoordinatortjänsterna, i samband med att befintliga tjänster nu i allt högre grad tas i anspråk av arbetet med AKC:n.

Omfattande utbildningsinsatser för delvis nya målgrupper

Regionkoordinatorerna har även lagt mycket tid på kompetenshöjande insatser och utbildningar i regionerna. Exempelvis har 36 utbildningar genomförts i region Syd och 55 i region Nord under året. Utbildningarna har bland annat riktats till boenden, ungdomsmottagningar, elevhälsa, Polisen, socialtjänst, missbruksvård och företag inom hotell och turism. I samband med att arbetet mot arbetslivskriminalitet har intensifierats syns även en ökad efterfrågan på utbildning av bredare och delvis nya målgrupper. Bland annat nämns kommunernas samhällsbyggnadsfunktioner, arbetsmarknadens parter och övriga myndigheter som ingår i arbetet mot arbetslivskriminalitet. Även besöksnäringen och inspektörer på Miljöförvaltningen respektive Arbetsmiljöverket har utbildats i att upptäcka och identifiera utsatta för människohandel.

Metodutvecklingsarbete och särskilda insatser under året

Förstärkningen av regionkoordinatorerna bedöms även skapa bättre förutsättningar för metodutveckling. Utöver utvecklingen av samverkan kring arbetslivskriminalitet har metodutveckling möjliggjorts inom en mängd andra områden. I Västra Götaland har "nätverket mot prostitution och människohandel i Väst" etablerats för näringsidkare och kultur- och evenemangsbranschen under året. I flera regioner har även särskilda satsningar inriktade på massagesalonger respektive ungas utsatthet för sexuell exploatering kunnat genomföras. Det har bland annat skett genom metodutveckling, samverkan och uppsökande arbete tillsammans med polis. I Bergslagen syns bland annat ett större ärende kopplat till "sugar dating" och i Öst har särskilt informationsmaterial på thailändska tagits fram under året.

I projektet Teen Wolf som genomförts i region Syd under året har regionkoordinatorerna och Polisen samverkat i det uppsökande arbetet mot unga som utsätts för sexuell exploatering. Erfarenheterna från projektet kommer nu omhändertas i polisens metodutveckling nationellt⁶². Regionkoordinatorerna spelar därmed en viktig roll i arbetet med att driva metodutvecklingen framåt på området. I sina regionala återrapporteringar har de även identifierat behov av fortsatt metodutveckling och samverkan i arbetet kring bland annat massagesalonger, "sugardating", hedersrelaterat våld och förtryck samt arbetskraftsexploatering.

Särskilda insatser med anledning av Rysslands invasion av Ukraina

De flesta regioner har även genomfört särskilda utbildningar och informationsinsatser med anledning av Rysslands invasion av Ukraina under året. Arbetet har varit särskilt prioriterat i region Syd som utgör både transit- och destinationsregion för personer som anländer till Sverige. Regionkoordinatorerna har där suttit med i regionala stabs- och samordningsmöten. Vissa regioner har inte uppmärksammat några ärenden alls gällande personer från Ukraina, andra rapporterar att de såg en ökning av individer från Ukraina

---

⁶² Enligt information på samverkansmöte med polisens nationella operativa avdelning (NOA) den 16 januari 2023 (Dnr ALLM 2022/390).

redan under 2021 och vissa rapporterar en ökning 2022. En sammanställd lägesanalys gällande utsattheten för personer som flytt Ukraina publicerades av Jämställdhetsmyndigheten under hösten⁶³.

Jämställdhetsmyndigheten ger stöd till regionkoordinatorernas arbete

Under året har Jämställdhetsmyndigheten löpande samordnat regionkoordinatorerna och erbjudit kompetensutveckling och erfarenhetsutbyten. Genom de förstärkta medlen har Jämställdhetsmyndigheten även kunnat erbjuda regionkoordinatorerna utökat stöd genom exempelvis förbättrade avtalsskrivningar, introduktion av nyanställda, förenklad statistikinsamling och nationella kontakter och metodstöd i komplexa ärenden. Myndigheten har även identifierat ett behov av att ytterligare stärka sin samordning och stöd till regionkoordinatorernas arbete mot arbetskraftsexploatering på sikt i samband med att AKC:n nu ska etableras i samtliga regioner.

Jämställdhetsmyndigheten har under året även påbörjat arbetet med regionala uppföljningsmöten. Ambitionen är att besöka samtliga regioner under en tvåårsperiod. Mötena syftar till att följa upp hur arbetet fungerar regionalt och vilka behov som finns. Arbetet följs upp regionalt tillsammans med de aktuella avtalsparterna⁶⁴. Vid besöken följs det regionala arbetet även upp tillsammans med externa samverkanspartners så som Arbetsmiljöverket, polisen och Migrationsverket. Under 2022 har möten genomförts i region Öst och Väst. I region Bergslagen har uppföljningen påbörjats digitalt med endast avtalsparterna.

Regionkoordinatorerna identifierar utsatta inom ett flertal exploateringsformer

I maj släppte Jämställdhetsmyndigheten rapporten *Expertstöd mot människohandel – kända fall 2021* Där presenteras en analys av de ärenden som kommit till regionkoordinatorernas kännedom under föregående år, samt en analys av utvecklingen över tid sedan 2018. En motsvarande rapport kommer att publiceras under våren 2023, där statistiken för 2022 presenteras och analyseras. Rapporteringsrutinerna för regionkoordinatorerna har utvecklats under året för att förenkla dokumentationsprocessen och sammanställningen av statistik.

Under 2021 fattade regionkoordinatorerna misstanke om människohandel eller människoexploatering gällande 490 individer. Av dessa var 436 vuxna (289 kvinnor, 142 män och fem där kön inte uppgetts) och 54 var barn (32 flickor, 21 pojkar och en där kön inte uppgetts)⁶⁵. År 2021 hade de kvinnor som regionkoordinatorerna identifierade i stor omfattning utnyttjats för sexuella ändamål, medan männen främst utnyttjats som arbetskraft. Variationerna i exploateringsform är större i de ärenden där barn exploaterats. Flickor hade främst utnyttjats i tiggeri, tvångsäktenskap eller flera former av exploatering samtidigt, så kallad multipel exploatering. Pojkar hade bland annat

---

⁶³ [Lägesanalys: Risk att kvinnor och barn utnyttjas i vinter | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁶⁴ Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna samt regionkoordinatorer och berörda chefer.

⁶⁵ [Expertstöd mot människohandel - kända fall 2021 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

utnyttjats för kriminella ändamål och genom multipel exploatering. Den största gruppen pojkar utgörs dock av fall där exploateringsformen varit okänd.

Mellan år 2018–2021 ligger det totala antalet identifierade offer för människohandel på relativt jämna nivåer och en klar majoritet av de som utnyttjas är kvinnor. Vad avser brottet människoexploatering återfinns dock stora variationer i antalet potentiella offer över de senaste åren och de flesta som utnyttjas är män. Under åren 2018–2021 identifierade regionkoordinatorerna ungefär samma antal utsatta barn per år. Däremot har det gått från att vara flest pojkar till att vara flest flickor som identifieras.

Statistiken påverkas av andra myndigheters arbete och särskilda satsningar som görs

Viktigt att poängtera är att denna statistik ger en bild av hur många utsatta som kommer till myndighetens kännedom och utgör inte det verkliga antalet offer. Det verkliga antalet offer förväntas vara betydligt högre. Antalet personer som identifieras som utsatta för människohandel och exploatering, samt inom vilka exploateringsformer, påverkas exempelvis i hög grad påverkas av de prioriteringar som görs av andra myndigheter, till exempel Polisen. Under 2022 har regionkoordinatorerna även i allt högre grad förväntats lägga resurser på arbetet mot arbetskraftsexploatering och AKC-etableringar, vilket kan komma att påverka den statistik som senare publiceras för året. Det ökade fokuset på arbetskraftsexploatering kan förväntas medföra att andra satsningar med potential att öka upptäckten av andra exploateringsformer får nedprioriteras. Risken att olika exploateringsformer tvingas ställas mot varandra när resurserna är begränsade är något som behöver bevakas över tid, särskilt om arbetet med arbetskraftsexploatering fortsätter att öka i omfattning.

Insatser mot arbetskraftsexploatering

Arbetet mot arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete ingår i Jämställdhetsmyndighetens roll som nationella samordnare mot prostitution och människohandel för alla ändamål. Arbetet drivs både inom ordinarie verksamhet, genom projekt tillsammans med Östersjöstaternas råd (CBSS) samt inom ramen för det särskilda regeringsuppdraget om myndighetssamverkan för att motverka arbetslivskriminalitet.⁶⁶ Myndigheten deltar även med experter i delegationen mot arbetslivskriminalitet.

Ett förstärkt arbete inom myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet

Under året har Jämställdhetsmyndigheten genom uppdraget kunnat öka sina resurser för bemanning i myndighetssamverkan på nationell nivå. Uppdraget har även möjliggjort en förstärkning av regionkoordinatorerna, som i sin tur medverkar i det operativa myndighetsgemensamma arbetet på regional nivå. Jämställdhetsmyndigheten och regionkoordinatorerna är centrala för att bevaka brottsofferperspektivet och bidra med kompetens kring människohandel och exploatering i samverkan mot arbetslivskriminalitet. Jämställdhetsmyndigheten, såväl som regionkoordinatorerna, har en unik kompetens kring människohandel och exploatering som ännu inte på ett självklart sätt finns integrerad i de övriga myndigheternas arbete. En del av arbetet inom

---

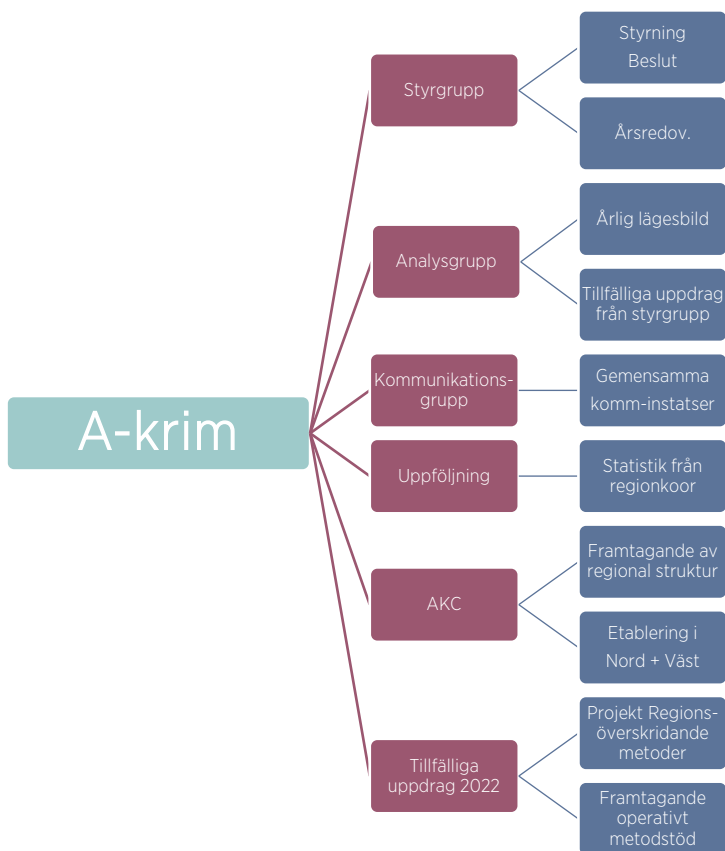
⁶⁶ A2022/00333. Myndighetens arbete inom detta uppdrag har även återrapporterats separat till Regeringen genom Arbetsmiljöverkets årsredovisning.

ramen för det förstärkta uppdraget handlar där med om att bidra med detta perspektiv, samt att säkerställa att kompetensen på sikt integreras i övriga myndigheters ordinarie strukturer. Att identifiera offer för människohandel och exploatering, samt att säkerställa att dessa informeras om sina rättigheter och erbjuds stöd och skydd är centralt för att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden.

Fokus på styrning, analys och metodutveckling

Myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet bygger på en omfattande organisationsstruktur på nationell och regional nivå, med ett flertal olika grupper. Arbetet har intensifierats under året med anledning av etableringen av de nya regionala centren mot arbetslivskriminalitet (AKC) och etableringen av en varaktig samverkansstruktur. Detta har inneburit en ökad arbetsinsats för såväl Jämställdhetsmyndigheten som för regionkoordinatorerna. Arbetet under året har omfattat strategiskt utvecklingsarbete kring styrning och struktur, såväl som uppföljningar och analyser.

Jämställdhetsmyndighetens medverkan i den nationella myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet omfattar bland annat styrgrupp, analysgrupp och ett flertal tematiska arbetsgrupper. Arbetet har under året haft stort fokus på etableringen av de två första AKC:na där Jämställdhetsmyndigheten även medverkat i en arbetsgrupp som tagit fram en struktur för den regionala verksamheten runt AKC. I samband med att arbetet mot arbetskraftsexploatering växer, regionalt såväl som nationellt, har Jämställdhetsmyndigheten succesivt utökat sitt stöd och sin samordning i relation till regionkoordinatorerna. Myndigheten behöver utgöra en kontinuerlig länk mellan den nationella styrgruppen och regionkoordinatorernas arbete regionalt, för att bidra till informationsspridning, stöd i prioriteringar och styrning.

Figur 2. Jämställdhetsmyndighetens organisering av medverkan i nationell myndighetssamverkan kring arbetslivskriminalitet⁶⁷

Myndighetsgemensam metodutveckling

Under året har myndigheten, tillsammans med regionkoordinatorer, medverkat i utvecklingen av ett operativt metodstöd för arbetsplatsinspektioner. Myndighetens bidrag fokuserade på att säkerställa att indikatorer om människohandel uppmärksammades i metodstödet alla delar: före, under och efter en arbetsplatsinspektion. Ett korrekt och tillitsskapande bemötande från myndigheter i mötet med potentiellt utsatta personer är avgörande för ett framgångsrikt arbete mot människohandel. Arbetet resulterade i ett utkast på ett operativt metodstöd som nu ligger till grund för det fortsatta arbetet med regeringsuppdraget att ta fram metoder för att mer effektivt arbeta mot människohandel och människoexploatering inom myndighetssamverkan. Detta metodstödsarbete ska färdigställas under 2023.

Ett utvecklingsarbete har även skett i syfte att utveckla metoder för operativ analys över regiongränser samt att utveckla bättre arbetssätt mot människohandel och människoexploatering. En arbetsgrupp bistod tre pilotregioner i arbetet med att utveckla arbetssätt vid regionsöverskridande ärenden. Gruppens arbete har resulterat i ett flertal viktiga lärdomar och rekommendationer, vilka kommer tas tillvara i fortsatt myndighetsgemensamt analys- och metodutvecklingsarbete.

⁶⁷ Hela samverkansorganisationen finns beskriven hos Arbetsmiljöverket, 2022/010983.

Under hösten påbörjades även arbete med regeringsuppdraget att ta fram information för att stärka utsatta arbetstagares kunskap om rättigheter och möjligheter till stöd. Medarbetare från Jämställdhetsmyndigheten och Arbetsmiljöverket har tillsammans tagit fram en målgruppsanalys och rekommendationer till uppdragets utförande. Arbetet kommer pågå under hela 2023 och både kommunikatörer och utredare från Jämställdhetsmyndigheten kommer delta.

Metodutvecklingsresor bidrar med lärdomar till Sveriges arbete

Under året har Jämställdhetsmyndigheten även avslutat projektet CAPE I, som drivits tillsammans med Östersjöstaternas råd (CBSS). Projektet har syftat till att stärka relevanta myndigheters⁶⁸ kompetens- och metodutveckling kring arbetet mot arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete. Tre internationella metodutvecklingsresor genomfördes under hösten 2022. Syftet med resorna var att höja kompetensen om människohandel för tvångsarbete och sprida goda arbetsätt från föregångsländer till yrkesverksamma i Sverige. Resorna har gått till Tyskland, Finland och Belgien.

Projektet har resulterat i tre delrapporter⁶⁹. Med utgångspunkt i dessa rapporter har forskningsinstitutet HEUNI haft i uppdrag att sammanfatta projektets slutsatser och formulera rekommendationer för ett fortsatt arbete mot arbetskraftsexploatering. Slutrapporten kommer presenteras under våren 2023. Lärdomar från metodutvecklingsresorna och delrapporterna kommer tillvaratas inom det fortsatta uppdraget. Inför 2023 planerar myndigheten ett fortsatt samarbetsprojekt ihop med CBSS, som preliminärt kommer att innefatta analysarbete och genomförande av spridningsaktiviteter kring de lärande exempel som identifierats.

---

⁶⁸ Utöver Jämställdhetsmyndigheten har representanter från Polismyndigheten, Skatteverket, Migrationsverket, Arbetsmiljöverket, Delegationen mot arbetslivskriminalitet, regionkoordinatorer och representanter från civilsamhället medverkat.

⁶⁹ [Human Trafficking and Exploitation in the Swedish Labour Market: an overview. \(In Swedish\) – CBSS](#); [The Relationship Between Recruitment Practices and Trafficking in Human Beings for Forced Labour, Exploitation for Forced Labour, and Other Exploitative Labour Situations of Lithuanians Abroad – CBSS](#); [Labour Exploitation, Forced labour and Human Trafficking in Germany. Current Challenges and Developments \(in German\) – CBSS](#)

FÖRDELA MEDEL TILL STÖDPROGRAM

I syfte att säkra stöd och skydd till utsatta ska Jämställdhetsmyndigheten även fördela medel till det nationella stödprogrammet (NSP) och Återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP). Dessa program ger stöd till personer utsatta för människohandel, samt medföljande barn, i enlighet med Sveriges internationella åtaganden. Insatserna i stödprogrammet sträcker sig från akut hjälp till långtgående stöd och skydd.

Återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP)

Det frivilliga återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP)⁷⁰ drivs av FN-organet International Organisation for Migration (IOM). Programmet riktar sig till både vuxna och barn som utsatts för människohandel för alla ändamål eller prostitution. Den utsatte ansöker själv om stöd från programmet och ansökningsprocessen hanteras av regionkoordinatorerna. ÅMP består av ett säkert återvändande och insatser för återintegrering i hemlandet. Stödet genom ÅMP omfattar följande delar:

- Stöd, rådgivning och praktiska förberedelser inför återvändandet och reseplanering.
- Stöd under resan.
- Stöd efter hemkomsten och för den återvändandes socioekonomiska återintegration.

Återvändandestödet syftar till att skapa förutsättningar för att utsatta personer ska kunna lämna prostitution eller annan exploatering, minimera riskerna för att de åter hamnar i människohandel vid hemkomsten, samt minska det mänskliga lidandet och öka känslan av trygghet och säkerhet.

Programmet finansierades under 2022 med 4 300 000 kronor, jämfört med 3 936 000 år 2021. Genom myndighetens finansiering har IOM kunnat erbjuda stöd till offer för människohandel, säkra personella resurser för att administrera återvändanden och ge rådgivning till de svenska regionkoordinatorerna och andra svenska myndigheter och civilsamhällesorganisationer.

30 personer har beviljats återintegreringsstöd under året

Under året har totalt 30 personer beviljats återintegreringsstöd i sina hemländer. Av dessa var 13 kvinnor, 13 män, 2 flickor och 2 pojkar. Tre av de minderåriga och en av de vuxna som beviljades stöd var närstående till en annan vuxen som exploaterats. Antalet personer som fått stöd i återvändande och återintegrering genom ÅMP gick kraftigt ner år 2022 (30 personer) jämfört med 2021 (61 personer). Detta beror på att ett stort ärende inkom år 2021 då ett 30-tal personer som exploaterats inom bärplockning fick ÅMP-stöd. Om man bortser från det enskilda ärendet föregående år har antalet ärenden legat på ungefär på samma nivåer 2020–2022.

---

⁷⁰ “Voluntary Return and Reintegration program”

De som beviljades stöd genom ÅMP under 2022 hade främst blivit exploaterade inom arbetskraft (7 personer) eller för sexuella ändamål (6 personer). Även 2021 var dessa två exploateringsformer vanligast. Det var även vanligt med multipel exploatering (6 personer). Övriga har utsatts genom tiggeri (4), hushållsarbete (2) samt kriminalitet (1). Ett antal medföljande barn eller andra familjemedlemmar har även beviljats stöd av ÅMP under året (4). Rumänien (7 personer) och Bulgarien (5 personer) var under både 2022 och 2021 de vanligaste ursprungsländerna för de som beviljades stöd genom ÅMP. Även fem personer från Vietnam beviljades stöd under 2022, medan ingen från Vietnam ingick i ÅMP under 2021. Denna statistik redovisas mer utförligt i myndighetens årsredovisning för 2022⁷¹.

Utvecklade nationella rutiner som ett resultat av samverkan

Jämställdhetsmyndigheten har ett regelbundet och nära samarbete med International Organisation for Migration (IOM). Den förstärkta finansieringen har möjliggjort ett fortsatt utvecklingsarbete för att säkerställa en effektiv och rättssäker process. Detta har resulterat i nya riktlinjer för ÅMP. I avtalet mellan IOM och Jämställdhetsmyndigheten har även förutsättningarna för att beviljas stöd genom ÅMP förtydligats. IOM har även, kunnat utveckla bättre verktyg och rutiner för uppföljning och resultatredovisning. I samverkan med Jämställdhetsmyndigheten har IOM även utvecklat en mer strukturerad datainsamling under året.

Under året har IOM även utvecklat sin samverkan med aktörer i Sverige. Samverkan handlar om att skapa ett bättre informationsutbyte och rutiner kring samordning av återvändandeinsatser för människohandelsoffer. IOM har under året haft möten i Sverige med bland annat regionkoordinatorer, MIKA-mottagningar, regionala center mot arbetslivskriminalitet (AKC), nationella stödprogrammet (NSP) och civilsamhällesorganisationer. Bättre samverkan har inte bara resulterat i att IOM har utvecklat sina processer kring återvändandeärenden för att bättre motsvara de förutsättningar som finns i det svenska systemet, utan även att svenska myndigheter har sett över sina rutiner.

Ett exempel är att Migrationsverkets rättsavdelning, som ett direkt resultat av ett samverkansmöte mellan Jämställdhetsmyndigheten, IOM, Utrikesdepartementet och regionkoordinatorerna, utreder sina rutiner kring återvändanden där personen utsatts för människohandel. Syftet är att bättre kunna samordna återvändandet med IOM och därmed ge den återvändande personen bättre förutsättningar till ett tryggt återvändande. I samverkan med IOM har även Jämställdhetsmyndigheten uppdaterat information i *Manualen om misstanke om människohandel* gällande bedömningen av barnets bästa.

Ursprungsländernas syn på prostitution påverkar möjligheten till stöd

En utmaning internationellt är samtidigt att hitta relevant stöd för personer utsatta i prostitution där ”människohandelstatus” inte kan intygas. Många länder erbjuder inget stöd till personer i prostitution, medan personer som är bekräftade offer för människohandel har möjlighet till andra insatser. Personer utsatta för människohandel i Sverige har dock ingen möjlighet att få formell status som människohandelsoffer, annat

---

⁷¹ [Jämställdhetsmyndighetens årsredovisning 2022 \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/arsredovisning/2022)

än genom rättsprocessen. En utmaning för IOM är därmed att hitta lämpligt och relevant stöd i hemlandet för personer som utnyttjats i prostitution i Sverige.

Det nationella stödprogrammet (NSP)

Det nationella stödprogrammet (NSP) drivs av Plattformen Civila Sverige mot människohandel och erbjuder kompletterande stöd till individer i Sverige som varit utsatta för människohandel och exploatering. Stödinsatserna inom NSP är utformade för att erbjuda skydd och stöd i enlighet med Sveriges internationella åtaganden⁷² för personer som varit utsatta, oberoende av om personen medverkar i en förundersökning eller rättsprocess. Plattformen certifierar boenden som i sin tur ansöker om finansiering för placeringar från nationella stödprogrammet. År 2022 har NSP erbjudit fyra typer av insatser:

1. 30 dagar reflektionsperiod med skydd och stöd
2. 90 dagar fördjupat skydd och stöd
3. 45 dagar integrationsstöd
4. Punktinsatser

Det nationella stödprogrammet beviljar certifierade boenden en dygnersättning för placering för vuxna, såväl som för medföljande barn. Boendena kan även ansöka om ett extra dygnstillägg om placeringen exempelvis kräver extra personalinsatser för att möta den placerades behov.

Betydligt fler har beviljats stöd under året, jämfört med föregående år

Inom ramen för uppdraget har Jämställdhetsmyndigheten under året kunnat öka finansieringen till det nationella stödprogrammet (NSP) för offer för människohandel. Programmet har totalt förmedlats 2 500 000 kronor för sin verksamhet 2022, jämfört med 2 036 934 kronor föregående år. Medlen användes under 2022 till 55 olika insatser, jämfört med 30 insatser föregående år. Insatserna under året omfattade fem stycken 30-dagars reflektionsperiod, tolv stycken 90-dagars fördjupat stöd med full ersättning⁷³, 15 stycken 90-dagars fördjupat stöd med halv ersättning, sju stycken 45-dagars integrationsstöd samt 16 stycken punktinsatser. Majoriteten av personerna som beviljades 30 dagar reflektionsperiod från NSP har sedan även sökt och beviljats 90 dagar fördjupat stöd inom programmet⁷⁴.

---

⁷² Se avsnitt *Bakgrund*.

⁷³ År 2022 har ett antal stödmottagare fått fördjupat stöd endast under en begränsad period, med anledning av att stöd från socialtjänst upphörde samtidigt som personerna väntade på avresa för att återvända genom återvändandeprogrammet (ÅMP).

⁷⁴ Antalet personer i programmet omfattar både vuxna och medföljande barn samt barn i hemlandet. Beviljade insatser (placering på skyddat boende, beslut om integrationsstöd eller punktinsatser) räknas som en insats för vuxen och barn tillsammans.

Totalt 55 personer har beviljats stöd under året

Genom programmet har totalt 55 personer beviljats stöd under 2022⁷⁵. Det rör 32 vuxna (27 kvinnor och 5 män), samt 23 barn (22 medföljande barn och 1 barn som själv varit utsatt för människohandel). Detta är en kraftig ökning jämfört med föregående år då sammanlagt 36 personer (19 vuxna och 17 barn⁷⁶) beviljades stöd genom programmet.

De personer som beviljats stöd av NSP under 2022 kommer från Nigeria, Brasilien, Ghana, Italien, Kenya, Kamerun, Liberia, Marocko, Peru, Polen, Rumänien, Tunisien, Uganda, Ukraina, Venezuela, Vietnam, Sierra Leone, Sverige och Colombia. En majoritet av stödmottagarna kommer från länder i Afrika. Majoriteten har varit utsatta för människohandel för sexuella ändamål (23 personer), följt av arbetskraftsexploatering (6 personer). Två stödmottagare har varit multipelt utsatta för både sexuell exploatering och arbetskraftsexploatering. En stödmottagare har varit utsatt för exploatering i brottslig verksamhet. Av de som varit utsatta i sexuell exploatering är majoriteten kvinnor.

Utvecklingsarbete inom ramen för det nationella stödprogrammet

Utöver att fler personer har beviljats stödinsatser under året har de förstärkta medlen även möjliggjort arbete med att identifiera och certifiera av nya boenden, samt visst utvecklingsarbete.

Certifiering av nya boenden och fortsatt utvecklingsarbete

Ett nytt boende har certifierats under året, och övriga boenden har arbetat med att återcertifieras enligt stödprogrammets rutiner och kvalitetssäkring. Certifierade boenden saknas fortfarande i tre regioner (Bergslagen, Nord samt Öst). Ett arbete pågår för att identifiera nya boenden i dessa regioner och två jourer i region Nord har under året påbörjat arbete med att kunna certifiera boenden på sikt. NSP har under året även kunnat certifiera ytterligare ett boende som tar emot män⁷⁷. De tar även emot utsatta för andra exploateringsformer än sexuell exploatering. I dagsläget tar därmed tre boenden inom NSP emot män i målgruppen. NSP har under 2022 även fortsatt arbeta med certifiering av Safe Havens traffickingcenter i Stockholm, en aktör som kan möjliggöra stödinsatser till den del av målgruppen som inte behöver tryggt boende, men andra former av rättighetsbaserade stödinsatser. Centret ger stöd till hela målgruppen och har erfarenhet av att stötta offer för människohandel som varit utsatta i olika former av exploatering. Detta certifieringsarbete kommer att fortsätta 2023.

NSP påtalar ett fortsatt behov av utvecklingsarbete gällande tillgången på skyddat boende för män i målgruppen, så väl som för personer i aktivt missbruk som behöver skydd och stöd. Även unga vuxna som utsatts för människohandel i form av utnyttjande

---

⁷⁵ Utöver dessa 55 personer fick 3 vuxna och 2 barn i hemlandet stöd i början av med hjälp av de medel som Nationella Stödprogrammet erhöll 2021, som fick nyttjas fram till 31 mars 2022. Dessa 5 personer omfattas därmed inte av de projektmedel som fördelades av Jämställdhetsmyndigheten 2022 och som denna delrapportering avser. Mer information finns i NSP:s egen årsrapport för 2022, som kommer att publiceras på manniskohandel.se.

⁷⁶ Statistiken för 2021 har inte återrapporterats könsuppdelad från Nationella stödprogrammet.

⁷⁷ Frälsningsarméns Halvvägshus i region Stockholm

i brottslig verksamhet kan kräva särskild specialisering och kompetens för att arbeta med multiutsatthet, något som idag saknas.

Utveckling av barnrättsperspektiv, ansökningsformulär och metodkartläggning

Under 2022 har NSP arbetat särskilt med att utveckla barnrättsperspektivet i stöd- och skyddsprocessen, samt att utveckla och effektivisera ansökningsformulären till programmet. Detta kommer att implementeras under 2023. NSP har även arbetat med samverkan, utbildningsinsatser samt att bistå statliga aktörer och utredningar med information om verksamheten och erfarenheter gällande målgruppens behov av skydd och stöd. NSP bistår även med yttranden och intyg vid behov, exempelvis i asylärenden som rör personer som identifierats som offer för människohandel.

Under 2022 har NSP även genomfört en kartläggning av metoder för uppsökande arbete online. Kartläggningen har bestått av intervjuer med relevanta aktörer, såväl som sökning efter internationella rapporter och studier. Kortfattat visar resultatet att det uppsökande arbetet på nätet är likartat bland de aktörer som intervjuats. Arbetssättet är dominerande även i andra länder där rapporter och studier gjorts, men däremot återfanns få studier som utvärderade de aktuella arbetssätten. Under 2023 planerar NSP att släppa en utförligare skriftlig sammanställning av kartläggningen.

ANALYS OCH SLUTSATSER

Arbetet mot prostitution och människohandel har under året stärkts inom en rad områden. Kriget i Ukraina har visat på betydelsen av att en effektiv och etablerad nationell samordning kan agera snabbt vid kriser. Myndigheten är även central för att säkerställa ett brottsofferperspektiv. Arbetet som utförts inom uppdraget påverkas i hög grad av aktuella händelser och förändringar i vår omvärld. Därför presenteras avslutningsvis en omvärldsanalys som ligger till grund för de utvecklingsbehov och rekommendationer som presenteras i nästföljande kapitel.

Den nationella samordningens centrala roll har stärkts

Den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) har under året stärkt sin roll och fått ökad synlighet. Jämställdhetsmyndigheten har genom egna samverkansforum och medverkan i olika internationella nätverk en unik möjlighet att få en samlad och aktuell bild av problematiken och de möjligheter och utmaningar som olika aktörer står inför. Denna kunskap har förmedlats i lägesanalyser, nyhetsbrev och rapporter. Myndighetens kunskap på området har fått stort genomslag i media och kampanjerna har haft stor räckvidd i en mängd olika kanaler. Jämställdhetsmyndigheten har stärkt sin kommunikation och synlighet för den nationella samordningen och därigenom etablerat sig som en känd och trovärdig aktör på området.

Myndighetens etablerade samverkansforum har utvecklats för att möta de ökade riskerna för exploatering i samband med Rysslands invasion av Ukraina. Kunskap och metodstöd har utvecklats och spridits till yrkesverksamma. Det förebyggande arbetet har riktats direkt till ukrainska medborgare, liksom till potentiella offer för arbetskraftsexploatering internationellt. Parallellt har ett mer strategiskt förebyggande arbete mot efterfrågan påbörjats utifrån resultaten i den litteraturöversikt som publicerades under året. Myndigheten har nått ut till en stor bredd av målgrupper och har genom det förstärkta uppdraget kunnat skapa tydligare strukturer och stöd till yrkesverksamma.

Centralt att säkerställa ett brottsofferperspektiv

Såsom konstaterats tidigare under kapitlet *En omfattande utsatthet* är brottsligheten allvarlig och omfattande samt utsattheten stor. Trots detta är det få som anmäler de brott de blivit utsatta för på grund av upplevda brister i bemötandet, såväl som låga chanser för fällande domar⁷⁸. Endast en liten andel av de brottsutsatta kommer därför till myndigheternas kännedom och det finns ytterst få fällande domar i Sverige, jämfört med många andra länder. Det innebär att de flesta utsatta, både vuxna och barn, inte får tillgång till det stöd som de har rätt till och att förövare inte lagförs för sina brott.

I Jämställdhetsmyndighetens omfattningskartläggning konstateras att kunskapen många gånger är låg hos yrkesgrupper som kommer i kontakt med målgruppen. Även

---

⁷⁸ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

forskningsläget är bristfälligt och det finns få utvärderade metoder och arbetsätt för att förebygga exploatering⁷⁹⁸⁰. Samtidigt som problemen är omfattande och föränderliga är luckorna stora vad gäller såväl kunskap som metoder. Att ha aktuell kunskap om fenomenens förekomst, mekanismer och uttryck är grundläggande för att kunna identifiera utsatta och för att driva ett effektivt förebyggande och brottsbekämpande arbete. Det är även centralt för att kunna erbjuda ett adekvat och väl anpassat stöd till olika grupper.

Att säkerställa ett brottsofferperspektiv är därmed avgörande för att utsatta i prostitution, människohandel och exploatering ska få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. Att utsatta erbjuds stöd och skydd är också avgörande för att Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden⁸¹⁸². Jämställdhetsmyndigheten och regionkoordinatorerna är centrala för att synliggöra brottsofferperspektivet och bidra med kompetens kring människohandel och exploatering i olika samverkansforum. Detta blir särskilt tydligt i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. En viktig del av arbetet inom ramen för det förstärkta uppdraget handlar därmed om att bidra med detta perspektiv, samt att säkerställa att kompetensen på sikt integreras i övriga myndigheters ordinarie strukturer.

Händelser i omvärlden avspeglas tydligt i brottsligheten

Sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel för alla ändamål utgör ett komplext och omfattande samhällsproblem. Platsen, formerna och omfattningen av problemet skiftar vartefter samhället förändras. Fenomenet behöver därför kontinuerligt bevakas och kartläggas för att kunskapsstöd och metoder ska vara aktuella. I följande avsnitt ger Jämställdhetsmyndigheten en kort analys gällande tendenser och centrala omvärldshändelser som påverkat utvecklingen på området under året.

Fortsatt risk för exploatering av personer på flykt från Ukraina

De stora flyktingströmmarna från Ukraina har lett till ökad risk att utsättas för exploatering och människohandel⁸³. Under året har ärenden med ukrainska medborgare kopplat till både sexuella ändamål och arbetskraftsexploatering uppmärksammats. Aktörerna som sammankallats i den nationella samordningen är eniga om att situationen behöver fortsätta bevakas då riskerna bedöms kvarstå och öka över tid. Få fall kommer till myndigheternas kännedom direkt. Att kriget fortgår innebär en förlängd vistelse för dem som flytt, samtidigt som inflationen ökar och dagersättningen enligt massflykting-

---

⁷⁹ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁸⁰ [Att förebygga sexuell exploatering | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁸¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF.

⁸² [Tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till ... - Regeringen.se](#)

⁸³ [Lägesanalys: Ökad utsatthet för ukrainska kvinnor på flykt | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

direktivet är låg. Vissa har försörjningsansvar för familj som är kvar i hemlandet. Dessa faktorer kan i kombination antas öka risken att utnyttjas i olika former av exploatering.

Även kvinnor från Ukraina som inte flytt landet med anledning av Rysslands invasion, och som därigenom omfattas av massflyktsdirektivet, återfinns i prostitution. Kvinnor från Ukraina har sedan tidigare varit överrepresenterade bland personer som återfunnits i prostitution och exploatering i Sverige. De som redan befann sig i utsatta livssituationer kan dock antas löpa större risk att exploateras nu, med anledning av invasionen av landet. Exploateringen av dessa kvinnor sker många gånger organiserat genom så kallade agenturer som rekryterar kvinnor online. De erbjuds därigenom en ”paketresa” till Sverige för att exploateras i prostitution under en kortare tid⁸⁴.

Stora industrisatsningar ökar risken för arbetskraftsexploatering

Arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem som förväntas öka. Exempelvis identifieras risker i samband med den omfattande etableringen av stora industrier i norra Sverige, där risken för såväl arbetskraftsexploatering som sexuell exploatering kan antas öka. Samtidigt uppmärksammas fall med exploatering och utnyttjande inom bärindustrin och den gröna näringen återkommande inom regionen. Ett tillskott på 100 000 personer bedöms behövas som arbetskraft i de två nordligaste länen till år 2035 och redan idag arbetar 80 olika nationaliteter på de nya industrierna i regionen⁸⁵.

Satsningar och projekt som innebär snabb tillströmning av människor till ett område innebär olika typer av påverkan på lokalsamhället och arbetstagarna. När en stor mängd arbetstagare rekryteras under kort tid ökar risken för exploatering. Omfattande nyanställningar och tillsättningar som sker genom underleverantörer och bemanningsföretag bidrar till att minska möjligheterna till kontroll. Det skapar även utrymme för kriminella aktörer att generera pengar genom att tillhandahålla efterfrågad arbetskraft. Utländska arbetstagare kan även ha begränsad kännedom om sina rättigheter och villkoren på svensk arbetsmarknad. Samtidigt ökar även risken för sexuell exploatering på orter dit främst män rekryterats som arbetskraft, särskilt om arbetet och boendet är tillfälligt och männens familjer inte är medföljande. Tidigare studier visar exempelvis att en tredjedel av de som ”köpt sex” hade gjort det i samband med arbets- eller tjänsteresor antingen i Sverige eller utomlands⁸⁶.

Exploateringen av barn och unga sker inom delvis nya områden

Under året har även delvis nya fenomen uppmärksammats under NMT-samverkan, såsom utnyttjandet av au-pairer och illegala adoptioner. Vid årsskiftet kom även en fällande dom om människohandel från Solna tingsrätt, där en kvinna transporterat sina

---

⁸⁴ Se exempelvis mål nr: B 7687–21 vid Stockholms Tingsrätt.

⁸⁵ [Rapport-fran-samordnaren-for-samhallsomstallning-vid-storre-foretagsetableringar-och-foretagsexpansioner-i-norrboten-och-vasterbotten.pdf \(regeringen.se\)](#)

⁸⁶ [Sälja och köpa sex i Sverige. \(Priebe och Svedin, 2011\)](#)

döttrar till Syrien och där utsatt dem för äktenskapstvång⁸⁷. Kvinnans underåriga döttrar har tvingats gifta sig och bilda familj och enligt tingsrätten har kvinnans syfte därför varit att exploatera sina döttrar för sexuella ändamål. Mannen som gift sig med en av kvinnans döttrar, när dottern var under 15 år, har gjort sig skyldig till våldtäkter mot barn vid ett stort antal tillfällen under åren 2013–2015. Jämställdhetsmyndigheten har under året även identifierat behovet av att utveckla kunskap och samverkan gällande människohandel för kriminella ändamål, med fokus på barn som rekryteras in i gäng och organiserad brottslighet. Tillvägagångssätten för rekrytering in i kriminella miljöer har många gånger likheter med hur barn groomas in i sexuell exploatering.

Den digitala utvecklingen ökar barn och ungas utsatthet

Fenomenet förändras även ständigt i takt med den digitala utvecklingen. Enligt Polisens senaste lägesrapport framgår att ”användningen av digital informationsteknik är ett centralt inslag i den grova och organiserade brottsligheten under 2021. Flera steg i den brottsliga processen, till exempel rekrytering av offer och annonsering av tjänster, har nästan helt och hållet flyttats över till internet.”⁸⁸ Under covid-19-pandemin har även spridningen av övergreppsmaterial på barn ökat kraftigt på både vanliga internet och ”the dark web”⁸⁹. Jämställdhetsmyndighetens omfattningskartläggning visar även på en ökning och en tydlig kommersialisering av webbsidor som explicit förmedlar ’köp av sexuella tjänster’. Samtidigt förekommer exploatering ”utanför radarn” på sociala medie-plattformar så som Only Fans, Snap Chat, TikTok, Tinder, Badoo och Instagram. Barn och unga kontaktas även av vuxna i sexuella syften via spel och appar⁹⁰. Under de senaste åren har även fenomenet med ”exposekonton” uppmärksammas, där barn och unga blir uthängda med bilder och personuppgifter i syfte att kränka eller utpressa personen⁹¹. Media har under hösten även avslöjat hur män och killar byter, säljer och köper unga tjejers privata läckta bilder och filmer i låsta nätforum⁹². Barn och ungas utsatthet för sexuell exploatering på den digitala arenan tar sig därmed en mängd olika uttryck, där förövarna kan vara såväl vuxna som andra barn och unga.

Den sexuella exploateringen av barn utomlands förväntas öka

Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) larmar om att det under covid-19-pandemin har skett en kraftig ökning av spridningen av övergreppsmaterial på barn online. Något som kan antas få konsekvenser nu när

---

⁸⁷ [Fängelsestraff för människohandel och grova våldtäkter i Syrien och Irak - Solna tingsrätt \(domstol.se\)](https://domstol.se) (Mål: B 2853–22)

⁸⁸ [Människohandel för sexuella och andra ändamål. Lägesrapport 23.](#)

⁸⁹ [EXPLOITING ISOLATION: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic \(Europol 2020\)](#)

⁹⁰ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldetsmyndigheten.se\)](#)

⁹¹ [”Jag tittade bara, jag gjorde inget elakt” - en rapport om barns utsatthet på exposekonton.](#) (Ecpat, 2023)

⁹² ["Tonårstjejers läckta nakenbilder säljs i slutna forum på nätet"](#) (SVT Nyheter 2 november 2022)

reserestriktionerna hävs och världen öppnar upp. Det kan dels leda till en fortsatt ökad efterfrågan på ”produktion” av dokumenterade övergrepp på barn för försäljning, men även en risk att personer som under pandemin nyttjat övergreppsmaterial online nu kan börja resa för att själva begå sexuella övergrepp mot barn utomlands.⁹³ Samtidigt tycks tillvägagångssätten hos våldsutövare ha förändrats över tid. Till exempel uppges exploateringen inte vara lika synlig i offentliga miljöer längre. Det är också vanligare att våldsutövarna bosätter sig i det land där exploateringen sker⁹⁴. De kan där söka sig till miljöer där barn finns, för att bygga upp ett förtroende och ”grooma” barnen över tid. Tillvägagångssätten för sexuell exploatering av barn följer därmed liknande mönster både i Sverige och utomlands.

Lagstiftningsåtgärder förväntas påverka brottsutvecklingen

Även lagstiftningen förändras löpande och i år har minimistraffet för ’köp av sexuell tjänst’ samt ’utnyttjande av barn för sexuell posering’ höjts från böter till fängelse, vilket kan antas påverka arbetet framåt⁹⁵. Det pågår även ett utredningsarbete som bland annat tittar på förutsättningarna att kunna dömas för köp av sexuell tjänst online⁹⁶. En annan förändring är att socialnämnderna sedan augusti 2022 ges möjlighet att ansöka om betänketid för offer för människohandel. Detta kan antas bidra till att öka antalet ärenden och att fler personer som inte ingår i en brottsutredning eller förundersökning nu erhåller reflektionsperiod genom det formella stödsystemet. Den pågående revideringen av EU:s människohandelsdirektiv kommer även få följdverkningar på arbetet framåt. Bland annat föreslår EU-kommissionen straffskärpningar för personer som utnyttjar tjänster som ”tillhandahålls” av människohandelsoffer, samt att tvångsäktenskap och illegal adoption inkluderas bland ändamålen⁹⁷. Antalet ärenden kopplade till människohandel och exploatering kan därmed antas öka framöver med anledning av de ändringar som nu görs i såväl lagstiftning som direktiv.

---

⁹³ [EXPLOITING ISOLATION: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic \(Europol 2020\)](#)

⁹⁴ *Sexual exploitation of Children in Travel and Tourism, the Cambodian case* (Childhood, 2020)

⁹⁵ [Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar - Regeringen.se](#) (Prop. 2021/22:231)

⁹⁶ [Utredningen om barns skydd mot sexuella kränkningar samt vissa frågor om brott mot kvinnor och äldre](#) (Ju 2022:01)

⁹⁷ [New rules to fight trafficking in human beings \(europa.eu\)](#)

OMRÅDEN I BEHOV AV FORTSATT UTVECKLING

Med utgångspunkt i uppdragets genomförande och den omvärldsanalys som presenterats i föregående kapitel har Jämställdhetsmyndigheten ringat in ett antal områden i behov av fortsatt utveckling. Arbetet på området bedöms behöva en fortsatt förstärkning, bland annat genom kontinuerliga kartläggningar och kunskapsutveckling, fortsatt utveckling av förebyggande insatser och ett ökat arbete mot arbetskraftsexploatering. Myndigheten lyfter även fram betydelsen av en ökad styrning för nationell likvärdighet, långsiktiga resurser och en fortsatt stärkt samordningsfunktion.

Kunskapsutveckling och kartläggningar behöver ske kontinuerligt

Att brottsligheten ständigt utvecklas och förändras synliggör betydelsen av en kontinuerlig kunskapsutveckling och kartläggning av exploateringen över tid. Detta för att kunskapsstöd och metoder ska vara aktuella.

Aktuell kunskap förutsätter återkommande kartläggningar

Tidigare omfattningskartläggningar rörande prostitution och människohandel har i huvudsak genomförts i form av avgränsade regeringsuppdrag⁹⁸. Redan i *Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst* (SOU 2010:49) påtalades att det saknas en ”systematisk och kontinuerlig uppföljning som är en förutsättning för att generera den kunskap om prostitutionens och människohandelns förekomst och förändring som är nödvändig för att mest effektivt kunna bekämpa prostitutionen”⁹⁹. Även i Jämställdhetsmyndighetens senaste omfattningskartläggning påtalades vikten av en kontinuitet i kartläggningen¹⁰⁰. Det saknas i dagsläget även omfattningskartläggningar och kunskapssammanställningar gällande människohandel och exploatering för andra ändamål än sexuella. Myndigheten har därför, inom ramen för nuvarande uppdrag, ringat in behovet av att i ett första steg påbörja en sammanställning av befintlig kunskap gällande olika exploateringsformer.

Metoder för kartläggning behöver utvecklas kontinuerligt

Ett metodutvecklande arbete kring kartläggning och statistikanalys bedöms behöva ske kontinuerligt. Att hitta entydiga indikatorer för att följa utvecklingen på området är i dagsläget svårt, då riskgrupper sällan nås av befolkningsstudier, många utsatta är migranter, många identifierar sig inte som utsatta och tilliten till myndigheter kan många

---

⁹⁸ A2019/01571/JÄMA2019/00873/JÄM

⁹⁹ [Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008 - Regeringen.se](#)

¹⁰⁰ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

gångerna vara låga. Exploatering och rekrytering sker även på en mängd arenor dit samhällets aktörer saknar tillgång¹⁰¹. Området behöver därmed kartläggas och analyseras utifrån en mängd datakällor, som kan ge en samlad bild av förekomst, utbredning och villkor gällande prostitution och människohandel i Sverige.

Under arbetet med omfattningskartläggningen 2021 framkom tydligt att metoderna för att mäta prostitutionens omfattning ytterligare kan förbättras. Det kan handla om att inkludera frågor om utsatthet i fler studier och att skapa riktlinjer för att föra statistik inom olika verksamheter för att lättare kunna jämföra data. Ett nationellt sammanhållet metodutvecklingsarbete som pågår kontinuerligt skulle bidra till att förbättra det underlag som framtida omfattningskartläggningar har att utgå ifrån. En sådan kontinuerlig kunskaps- och metodutveckling kräver dock ett permanent förstärkt uppdrag som möjliggör ett metodutvecklande arbete över tid.

Det förebyggande arbetet behöver utvecklas vidare

Inom ramen för uppdraget har Jämställdhetsmyndigheten under året kunnat driva utvecklingen av det förebyggande arbetet framåt, genom att gå från enstaka punktinsatser till att initiera utvecklingen av ett mer systematiskt och långsiktigt arbete.

Insatser mot efterfrågan och sexuell exploatering av barn behöver utvecklas

Litteraturöversikten *Att förebygga sexuell exploatering* ringar in ett stort antal områden i behov av fortsatt utveckling. Exempelvis framkommer att det helt saknas utvärderade metoder för att förebygga efterfrågan på 'köp av sexuella tjänster'. Litteraturöversikten visar även på en avsaknad av tidigt förebyggande insatser mot sexuell exploatering av barn och unga. De interventioner som riktas mot barn och unga rör främst sexuella övergrepp, med fokus på ökad upptäckt och att få barn att berätta om utsatthet. Frågan om sexuella övergrepp tycks i hög grad adresseras som ett situationellt fenomen som uppstår i fysiska miljöer, snarare än att förstås i en bredare samhällskontext där maktrelationer, sociala normer och kultur spelar in. Ytterst få av de identifierade metoderna och arbetssätten adresserar grooming och digitala arenor. Översikten belyser därmed vikten av att utveckla insatser mot efterfrågan, samt metoder för att förebygga sexuell exploatering av barn med fokus på grooming och digitala arenor¹⁰².

Förebyggande insatser behöver fortsatt stimuleras

Utvecklingen och utvärderingen av metoder för att förebygga sexuell exploatering, prostitution och människohandel behöver stimuleras vidare. Här kan det nya statsbidraget för visst våldsförebyggande arbete¹⁰³ spela en viktig roll för den fortsatta utvärderingen och metodutvecklingen på området. Det är även centralt att sexuell exploatering inkluderas i skolornas arbete med de nya läroplansskrivningarna gällande sexualitet, samtycke och relationer. Då den sexuella exploateringen av barn utomlands

---

¹⁰¹ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

¹⁰² [Att förebygga sexuell exploatering \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

¹⁰³ SFS nr: 2022:722

riskerar att öka efter pandemin behöver det på sikt även utvecklas nya arbetssätt för att förebygga och bekämpa den typen av brottslighet.

Det behövs även ökad kunskap om påverkbara riskfaktorer och verksamma förändringsidéer gällande män som utnyttjar kvinnor i prostitution. Den påbörjade utvärderingen av Sveriges KAST-mottagningar är därmed unik i en internationell kontext och det är centralt att forskningsstudien finansieras även efter tiden för detta förstärkta uppdrag, fram till projektets slut 2025. Det arbete riktat mot efterfrågan som Jämställdhetsmyndigheten påbörjat under året kommer fortgå under resten av uppdragstiden och behöver även det övergå till ett kontinuerligt utvecklingsarbete.

Brottsofferperspektivet behöver stärkas i arbetet mot arbetskraftsexploatering

Genom den nationella strategi mot arbetslivskriminalitet som lanserades under året har ett tydligare fokus riktats mot arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete.¹⁰⁴

Nya målgrupper behöver nås och kunskapen behöver utvecklas

Jämställdhetsmyndigheten, såväl som regionkoordinatorerna, har varit centrala för att bidra med kunskap om människohandel, samt för att säkerställa ett brottsofferperspektiv i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. På sikt behöver dock kunskapen finnas hos fler aktörer och integreras i ordinarie strukturer. Det utökade arbetet mot arbetslivskriminalitet innebär att ett flertal olika myndigheter och kommunala funktioner har möjlighet att komma i kontakt med, och identifiera, offer för arbetskraftsexploatering och människohandel. I februari 2023 släppte Delegationen mot arbetslivskriminalitet sitt andra delbetänkande (SOU 2023:8). Där bekräftas behovet av ökad kunskap om människohandel och människoexploatering hos samtliga aktörer för att kunna utveckla effektiva och träffsäkra åtgärder i syfte att motverka arbetslivskriminalitet¹⁰⁵. Det innebär i sin tur att efterfrågan på utbildning och metodstöd kommer att öka. En mängd nya yrkesgrupper kan komma att behöva kompetenshöjande insatser kring människohandel och exploatering. Exempelvis tillståndsenheter, miljö- och arbetsplatsinspektörer, Räddningstjänsten, bygglovshandläggare och hälso- och sjukvården. När kunskapen ökar och riktade satsningar görs ökar också upptäckten och fler utsatta kan komma att identifieras.

Regionkoordinatorernas medverkan i AKC kräver ökade resurser

Regionkoordinatorernas arbetsuppgifter har ökat kraftigt under året, i samband med etableringen av de regionala centren mot arbetslivskriminalitet (AKC). De deltar både i det myndighetsgemensamma arbetet på centren och på arbetsplatsinspektioner. Samtidigt har de kraftigt begränsade resurser i jämförelse med övriga myndigheter som ingår i AKC:na. Under 2022 etablerades två pilotcenter i Umeå och Göteborg och lärdomarna därifrån kommer analyseras inför kommande etableringar. I och med att etableringen är

---

¹⁰⁴ [Nationell strategi mot arbetslivskriminalitet - Regeringen.se](#) (A2022/00996)

¹⁰⁵ [Arbetslivskriminalitet – arbetet i Sverige, en bedömning av omfattningen, lärdomar från Danmark och Finland - Regeringen.se](#)

pågående så är även organisation och arbetssätt under utveckling och har därmed inte formaliserats fullt ut. En utvärdering av arbetsplatsinspektionerna och AKC-etableringen kommer genomföras av Arbetsmiljöverket inom det fortsatta regeringsuppdraget gällande myndighetssamverkan framöver.

De AKC:n som etablerats under året finns delvis på andra orter än regionkoordinatorernas placeringsorter, vilket i vissa regioner medför långa resor för att kunna vara på plats fysiskt på de nyetablerade centren. Arbetet har därmed medfört en kraftigt ökad arbetsbelastning i dessa regioner. En förstärkning av regionkoordinatorernas bedöms behövas för att säkerställa ett kvalitativt och hållbart arbete inom ramen för den etablerade myndighetssamverkan. I samband med att det regionala arbetet utökas ser Jämställdhetsmyndigheten även ett behov att utöka sin nationella samordning och stöd till regionkoordinatorernas arbete med arbetskraftsexploatering.

Tillgången till stöd och skydd för utsatta måste säkras

En samlad bild som ges i dagsläget är att arbetsplatsinspektionerna med en stor mängd myndighetsrepresentanter många gånger är intensiva. De utgör därmed en svår miljö för att identifiera, bygga förtroende och erbjuda stöd till utsatta. Trots detta har 98 misstänkt brottsutsatta identifierats av regionkoordinatorerna under året. Att säkerställa att offer för människohandel och exploatering säkras det stöd och skydd de har rätt till enligt internationella konventioner och direktiv¹⁰⁶ försvåras även av att personer som befinner sig illegalt i landet många gånger utvisas enligt utlänningslagen, utan att eventuell brottsofferstatus undersöks. Samtidigt saknas i hög grad riktade insatser, brottsofferstöd och skyddade boenden för de brottsoffer som väl identifieras inom arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete.

Jämställdhetsmyndigheten gör analysen att det, utöver de personer som faktiskt identifieras under de myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektionerna, finns ett stort mörkertal av utsatta personer. Komplexiteten i själva brottet människohandel, i kombination med den utsattes situation, gör identifieringsprocessen svår och långdragen. Det krävs tid att bygga förtroende så att en utsatt person vågar och kan ta emot det stöd som erbjuds. Tillvägagångssätten för att nå ut med stöd och skydd i samband med arbetsplatsinspektioner behöver därmed utvecklas.

Metoder och rutiner för arbetsplatsinspektioner behöver utvecklas

I dagsläget synliggörs brottsofferperspektivet i första hand genom regionkoordinatorernas medverkan. En del av arbetet inom ramen för det förstärkta uppdraget handlar om att bidra med detta perspektiv. Samtidigt tydliggörs behovet av att fortsatt undersöka hur ett brottsofferperspektiv kan stärkas upp av befintliga aktörer och integreras i ordinarie mandat och strukturer. Detta blir viktigt inte minst då regionkoordinatorerna endast har resurser nog att delta på ett begränsat antal av de

---

¹⁰⁶ [Sveriges internationella överenskommelser \(regeringen.se\)](#), [Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF, Förstärkt straffrättsligt skydd mot människohandel \(regeringen.se\)](#)

arbetsplatsinspektioner som genomförs. En viktig del i utvecklingsarbetet är att även andra aktörer, så som exempelvis Polismyndigheten, ges i uppdrag att rapportera hur många utsatta som identifieras på inspektionerna. På så sätt möjliggörs en mer korrekt analys av resultaten från det myndighetsgemensamma arbetet.

Under Jämställdhetsmyndighetens metodutvecklingsresa till Finland (se avsnitt *Insatser mot arbetskraftsexploatering*) framkom även att de där ser positiva resultat vid sina arbetsplatsinspektioner, genom att informationsmaterial om stöd och skydd delas ut under inspektionen. Det möjliggör för utsatta arbetstagare att enskilt söka upp stödet i efterhand. Slutsatser och lärdomar från resorna kommer publiceras av forskningsinstitutet HEUNI under 2023. Lärdomarna kommer även föda in i utvecklingsarbetet inom ramen för det fortsatta uppdraget, där myndigheten kommer göra en mer samlad analys av de lärdomar som inhämtats.

Ökad styrning för att möjliggöra nationell likvärdighet

Myndigheten bedömer även att en ökad nationell likvärdighet och tydligare kunskapsstöd på området prostitution och människohandel är centralt för att driva utvecklingen framåt.

Tillgången till stöd behöver säkerställas över landet

Jämställdhetsmyndighetens tidigare omfattningskartläggning visar att tillgången till mer långsiktigt stöd och behandling varierar över landet. Många utsatta upplever även brister i bemötandet såväl som i det stöd som erbjuds.¹⁰⁷ Landets specialiserade mottagningar för personer med erfarenheter av prostitution drivs av socialtjänsten i enskilda kommuner och det saknas därmed riktlinjer och nationell likvärdighet i arbetet. Mottagningar finns i dagsläget endast i ett fåtal kommuner. Dessa verksamheter finns idag främst i storstadsregionerna vilket leder till att det är stora skillnader över landet vad gäller tillgången till ett specialiserat och likvärdigt stöd. Det pågår en regionalisering av verksamheterna i Stockholms län, som en åtgärd inom ramen för Stockholms läns handlingsplan. Det strukturerade och formaliserade arbetet ger förutsättningar för ett mer likvärdigt stöd i regionen. KAST-mottagningarna som medverkar i den forskningsstudie som tillsatts inom ramen för detta uppdrag uttrycker ett stort behov av forum för gemensamt lärande och erfarenhetsutbyten. Studien fyller därmed även en funktion i att stärka samverkan mellan landets mottagningar. Det saknas i dagsläget etablerade behandlingsmetoder för målgrupperna och det sker ingen sammanhållen metodutveckling i landet.

I Jämställdhetsmyndighetens tidigare omfattningskartläggning påtalar företrädare för myndigheter och organisationer att det finns otydliga direktiv vad gäller vem som har ansvar att erbjuda insatser till målgruppen. Utsatta i prostitution har ofta en komplex problematik, samsjuklighet och olika former av social utsatthet och därmed ett omfattande behov av insatser från både hälso- och sjukvård och socialtjänsten. Flera av de intervjuade i kartläggningen menar att det saknas en fungerande struktur för

---

¹⁰⁷ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldetsmyndigheten.se\)](#)

samordning av stöd, skydd och vård för dessa personer. Behov av traumabehandling beskrivs av flera verksamheter som särskilt svårt att tillgodose.

Behov av screening- och riskbedömningsinstrument

I dagsläget saknas även nationella screeningverktyg för ökad upptäckt av unga utsatta i sexuell exploatering. Dock har ett omfattande utvecklingsarbete skett vid Kunskapscentrum för sexuell hälsa i Västra Götalandsregionen. Verktuget SEXIT har utvärderats och spridits till kommuner och regioner runt om i landet, men arbetet drivs på regional nivå och motsvarande kunskapsstöd saknas nationellt¹⁰⁸. Myndigheten har även tidigare påtalat att det saknas riskbedömningsinstrument kopplat till prostitution och människohandel¹⁰⁹. Ett särskilt uppdrag skulle kunna riktas till lämplig myndighet för att utveckla ett sådant riskbedömningsinstrument.

Prostitution och människohandel behöver inkluderas i riktlinjer och uppdrag

Mäns våld mot kvinnor omfattar enligt den nationella strategin på området även prostitution och människohandel¹¹⁰, trots detta utelämnas frågorna många gånger i de riktlinjer och metodstöd som tas fram kopplat till mäns våld mot kvinnor. Exempelvis riktas den nationella stödlinjen *Välj att sluta* endast till våldsutövare som utövat våld i nära relation. Likaså omfattar tillägget 11 a § om återfallsförebyggande arbete i Socialtjänstlagen, som trädde i kraft i augusti 2021, endast personer som utsätter eller har utsatt *närstående* för våld eller andra övergrepp¹¹¹. I dagsläget är det än så länge frivilligt för kommuner att erbjuda insatser för ”köpare av sexuella tjänster”.

Även i arbetet med våld i nära relationer riskerar frågan om prostitution och människohandel för sexuella ändamål att osynliggöras. Detta trots att det förekommer att den som står bakom människohandeln eller koppleriet har en nära relation till den som utsätts. Om frågan om prostitution och människohandel inte inkluderas i styrningen på området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation försvåras möjligheterna för yrkesverksamma att driva ett aktivt och verksamt arbete kring frågorna.

Det finns därmed ett stort behov av tydligare nationella metodstöd och riktlinjer för arbetet mot prostitution och människohandel, samt att området i högre grad inkluderas i metodstöd och riktlinjer för arbetet med mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Det finns även behov av en ny handlingsplan på området, till exempel utifrån finsk modell. Då fältet är under utveckling är möjligheten till erfarenhetsutbyten centralt och att det metodutvecklande arbete som görs utvärderas för att generera lärdomar som sedan kan aggregeras. Detta för att på sikt kunna bidra till utvecklingen mot ett mer nationellt likvärdigt arbete kring prostitution och människohandel.

---

¹⁰⁸ <https://www.vgregion.se/halsa-och-varld/varldgivarwebben/amnesomraden/kunskapscentrum-for-sexuell-halsa/utbildningar/catch-up-sexit/>

¹⁰⁹ [Brister i kunskap, stöd och insatser \(2022:21\) | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

¹¹⁰ [Makt, mål och myndighet - feministisk politik för en jämställd framtid - Regeringen.se](#) (Skr. 2016/17:10)

¹¹¹ [Förebyggande av våld i nära relationer, Prop. 2020/21:163 - Regeringen.se](#)

Den nationella samordningsfunktionen bör fortsatt stärkas

Ett effektivt förebyggande och brottsbekämpande arbete på området kräver samordning, aktuell kunskap samt kompetens- och metodstöd till yrkesverksamma. Jämställdhetsmyndighetens roll som nationell samordnare mot prostitution och människohandel (NSPM) bidrar till ett sammanhållet arbete på området.

Stora behov av fortsatt utvecklingsarbete på området

Som framkommer i detta kapitel har myndigheten, inom ramen för uppdraget, ringat in ett stort antal områden i behov av fortsatt utveckling. Ett omfattande förebyggande arbete har påbörjats och översynen av den nationella samordningen i form av Nationellt metodstödsteam (NMT) förväntas leda till en utökad samordningsstruktur på flera nivåer. Strukturen ska i större utsträckning möjliggöra ett formaliserat och tvärprofessionellt erfarenhetsutbyte, metodutveckling och spridning av effektiva arbetsmetoder. I arbetet har behovet av kunskapssammanställningar och utökad stöd till olika grupper av yrkesverksamma och andra aktörer identifierats. Behovet av utbildning och kunskapshöjande insatser bedöms vara fortsatt högt. I rapporten *Prostitution och människohandel* (2021:23) framkommer att kunskapen många gånger är låg inom verksamheter som möter personer utsatta i prostitution. Här lyfts bland annat vikten av att höja kunskapen inom ordinarie socialtjänst och hälso- och sjukvård. Myndigheten har även inom ramen för detta uppdrag även identifierat behovet av kunskap om arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete för ett flertal nya målgrupper (se tidigare avsnitt *Brottsofferperspektivet behöver stärkas i arbetet mot arbetskraftsexploatering*). Ytterligare behov väntas synliggöras inom myndighetens pågående uppdrag kring att identifiera kunskapsluckor och kartlägga utbildningsbehov om mäns våld mot kvinnor som återrapporteras i november 2023¹¹². Arbetet med att sammanställa kunskap om alla ändamål har påbörjats och kommer att behöva vidareutvecklas.

Behov av långsiktighet i den nationella samordningen

Sammantaget har det treåriga förstärkta uppdraget, förutom förstärkningen av regionkoordinatorernas arbete och stöd och skydd till utsatta, även möjliggjort den utbyggnad av verksamheten som har varit nödvändig för att på ett tillfredställande sätt genomföra uppdraget som nationell samordnare. Den nationella samordningsfunktionen har inom ramen för detta uppdrag förstärkts inom verksamhetens samtliga fyra områden: förebyggande arbete, kompetens- och metodstöd, samverkan och samordning. Det är tydligt att den förstärkning som genomförts av NSPM inom ramen för uppdraget har varit nödvändig. Bedömningen är även att en permanentad finansiering i nivå med det utökade uppdraget behövs för att fortsätta det utvecklingsarbete som påbörjats. Det är även en förutsättning för att kunna säkra förvaltningen av de strukturer som utvecklats inom ramen för uppdraget.

---

¹¹² A2021/02396, A2021/02318 (delvis)

Ett nationellt kompetenscentrum har föreslagits tidigare

Att inrätta ett nationellt kompetenscentrum mot prostitution och människohandel för alla ändamål är ett möjligt sätt att permanenta, förstärka och förtydliga det nationella arbetet på området ytterligare. Förslag om inrättandet av ett permanent nationellt centrum mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål har tidigare lyfts i statliga utredningar¹¹³, såväl som i Brottsförebyggande rådets (BRÅ) utvärdering av den tidigare handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål¹¹⁴. Det nationella arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har på motsvarande sätt permanentats genom inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum under 2020–2022¹¹⁵. Ett permanent kompetenscentrum bedömdes där medföra större möjligheter till att utveckla ett mer strategiskt, förebyggande och kunskapsbaserat arbetssätt för det nationella, regionala och lokala arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck¹¹⁶. Detta liknar i stor utsträckning de behov som identifierats och den analys som Jämställdhetsmyndigheten, inom ramen för detta uppdrag, har gjort på området prostitution och människohandel. Inrättandet av ett motsvarande kompetenscentrum, med utgångspunkt i den väletablerade verksamhet och expertkompetens som redan byggts upp vid Jämställdhetsmyndigheten, kan därmed övervägas.

113

[Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008 - Regeringen.se](#) (SOU 2010:49).

¹¹⁴ Ett sådant center föreslogs bland annat ha i uppdrag att arbeta med kartläggningar och vetenskapligt grundad metodutveckling. [Prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Slutredovisning av regeringens handlingsplan. 2011:18.](#)

¹¹⁵ [Slutredovisning - Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck | Länsstyrelsen Östergötland \(lansstyrelsen.se\)](#) (A2020/02708/JÄM).

¹¹⁶ Kompetenscentrets uppgift är att ge råd och vägledning, stödja samordningen av insatser till utsatta, stödja kommuner och regioner i deras arbete med att kartlägga och följa upp, ge råd och förmedla kunskap till yrkesverksamma, regelbundet kartlägga omfattningen av hedersvåld och samhällets insatser, samla och sprida kunskap om förebyggande arbete samt främja informationsutbyte mellan nationella myndigheter.

ENGLISH SUMMARY

Since June 2021, the Swedish Gender Equality Agency has been assigned to strengthen its work to combat the sexual exploitation of children, prostitution and human trafficking. The final report on this assignment is due in March 2024. This report is an interim report which presents the work that has been carried out in 2022, the results and impact achieved during the year, and an analysis of areas in need of further development.

The Swedish Gender Equality Agency's assignment includes measures to strengthen its preventive work and efforts to ensure that those who are exposed to sexual exploitation, prostitution and human trafficking have access to protection and support. This includes increased competence support and further reinforcement of the regional coordinators against prostitution and human trafficking. The agency is also assigned to distribute funds to the National Support Program (Nationella stödprogrammet, NSP), as well as the Assisted Voluntary Return and Reintegration Program for victims of human trafficking. This work is being carried out within the framework of Sweden's National coordination against prostitution and human trafficking (NSPM).

In 2022, the agency's efforts have largely focused on strengthening coordination and carrying out extensive information efforts due to Russia's invasion of Ukraine. The agency has produced information material for professionals, as well as for children and adult refugees. The information has been widely disseminated – both physically and online. During the spring, the English web page aimed at Ukrainian refugees was the most visited page on the agency's website. Through its established coordination structures, the NSPM were able to act quickly and effectively in 2022, in order to prevent the exploitation of Ukrainian refugees. During the year, enhanced coordination forums were held for authorities, regional coordinators and civil society organisations. Coordination efforts have facilitated information and knowledge exchange, resulting in two analysis reports on the current situation regarding risks of human trafficking and prostitution. The reports have received widespread media coverage in newspapers, radio and TV.

The Swedish Gender Equality Agency has also strengthened its participation in the national authority's collaboration against work-related crime. New centres against work-related crime were established during the year. The agency has been able to contribute to this collaboration with its competence in the area of human trafficking and plays a central role in monitoring and conveying the perspectives of crime victims. In order to prevent labour exploitation, the agency has also worked in collaboration with the Council of the Baltic Sea States (CBSS) to launch an information campaign aimed at foreign workers. As international travel resumes after the pandemic, the Resekurage ("Travel courage") campaign is also being developed and relaunched. This developed campaign aims to increase knowledge of sexual exploitation among Swedes who travel abroad and strengthen their readiness to act to prevent the exploitation of children abroad. The campaign's message has reached hundreds of thousands of people, and nearly 20,000 of those have visited the campaign website.

During the year, the agency published a comprehensive scoping review of evaluated methods and interventions to prevent sexual exploitation. The review aims to promote the development of a more knowledge-based work in the area. The evaluation of Sweden's clinics for "buyers of sexual services" (KAST) has also continued in 2022, and cooperation between the country's clinics has been strengthened. At the same time, the agency has initiated a long-term development work to discourage the demand for the 'purchase of sexual services'.

The agency has also worked to enhance competence support for professionals, for example by digitalizing the National Referral Mechanism (Manual vid misstanke om Människohandel). The agency has also initiated the development of a new web-based knowledge hub for NSPM, produced English material for Sweden's presidency of the Council of the EU, and launched a newsletter that assists with monitoring in the area. During the year, information brochures for victims were also produced in nine different languages. Professionals working in the field had requested this material and it plays an important role in informing potential victims about their rights and the ability to access support and protection. The agency has also produced special information materials aimed at refugee children and initiated an evaluation and development of the National Methodology Support Team (NMT).

The regional coordinators against prostitution and human trafficking have been given a more significant role. There are now 16 regional coordinators active in all seven of Sweden's police regions. During the year, the regional coordinators have increased their focus on labour exploitation, partly through their participation in the regional centers against work-related crime (Centrum mot Arbetslivskriminalitet, AKC), inter-agency workplace inspections and training of new professions in issues related to human trafficking. Regional cooperation has been strengthened in a number of areas and various method development efforts have been carried out, including efforts targeting the sexual exploitation of children and youth.

Increased funding has been directed to the National Support Program and the Assisted Voluntary Return and Reintegration Program for victims of human trafficking during the year. Within the NSP, 55 individuals have been granted support during the year, compared to 36 individuals the previous year. Events in the world around us are immediately reflected in human trafficking and exploitation. Increased risks have been identified in conjunction with Russia's invasion of Ukraine, the extensive expansion of industry in northern Sweden and advancement of digital technologies. Changes in legislation and directives are also expected to create conditions where more victims are identified and offered support and protection.

The Swedish Gender Equality Agency therefore assesses that regular mappings of prostitution, human trafficking and exploitation is needed and that the work to combat labour exploitation needs to be developed further. The agency also assesses that there is a need for strengthened guidelines and national equivalence in the work to combat prostitution and human trafficking for all purposes. Furthermore, an enhanced long-term strengthening of the work is needed for Sweden to live up to its international commitments in the area. The establishment of a more permanent National Coordination Function through a national competence centre could be considered.

Jämställdhetsmyndigheten | Box 73, 42422 Angered | Besöksadress: Angereds torg 9
031-3929000 | info@jamstalldhetsmyndigheten.se | www.jamstalldhetsmyndigheten.se